

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kempan Raiteilla

Etsivä nuorisotyö Kemijärvellä

Sari Törmänen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. (210 op)

04/2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sari Törmänen	Sivumäärä 45 ja 3 liitesivua
Työn nimi Kempan Raiteilla – Etsivä nuorisotyö Kemijärvellä	
Ohjaavat opettajat Lea Leminaho ja Maria Kontinen	
Työn tilaaja Kemijärven kaupungin nuorisotoimi	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa Kemijärven kaupungin järjestämän etsivän nuorisotyön nykytilaa sen palveluita käyttävien nuorten näkökulmasta. Työn tarkoituksena oli selvittää, ovatko etsivän nuorisotyön asiakkaat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin ja millä tavalla he muuttaisivat tai kehittäisivät toimintaa, jotta se vastaisi nuorten tarpeita mahdollisimman hyvin. Lisäksi tavoitteena oli selvittää millaisia odotuksia kemijärveläisnuorilla on etsivää nuorisotyöntekijää kohtaan ja miten työntekijä voi ammatillisella osaamisellaan edesauttaa luottamuksellisen ja toimivan asiakkuussuhteen syntymistä.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto kerättiin etsivän nuorisotyön asiakkaille suunnatulla Webropol-verkkokyselyllä. Kyselyyn tuli yhteensä 18 vastausta ja vastausprosentti oli n. 81%. Tutkimustulosten mukaan vastaajat olivat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä etsivään nuorisotyöhön ja kokivat saaneensa sen kautta tarvitsemaansa apua. Tärkeinä tuen muotoina pidettiin esimerkiksi arjenhallintaan, asunnonhakuun ja toimeentuloasioiden selvittämiseen saatua apua, sekä etsivien työntekijöiden kanssa keskustelua. Tulosten mukaan etsivän työntekijän odotetaan olevan luotettava, helposti lähestyttävä, nuoren mielipiteet huomioiva ja niiden mukaan toimiva, aidosti kiinnostunut nuoren asioista sekä yhteistyöhaluinen ja -kykyinen. Merkittävimmäksi kehittämiskohteeksi nousi etsivän nuorisotyön markkinointi ja tunnettuuden edistäminen paikallisten nuorten keskuudessa.</p> <p>Kemijärven etsivä nuorisotyö on ollut opinnäytetyön valmistumisen aikaan toiminnassa alle kaksi vuotta eikä siitä ole tehty aiempaa tutkimusta; aihe on siis paikkakunnalla ajankohtainen. Opinnäytetyöni myötä etsivät työntekijät saavat työstään palautetta, jota he voivat hyödyntää palveluidensa kehittämisessä. Työn avulla kerättyä tietoa voi jossain määrin hyödyntää ja soveltaa myös muilla paikkakunnilla toteutettavassa etsivässä nuorisotyössä.</p>	
Asiasanat etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, sosiaalinen vahvistaminen, monialaisuus, kyselytutkimus, Kemijärvi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Sari Törmänen	Number of Pages 45, appendixes 3
Title Kempan Raiteilla – Outreach Youth Work in Kemijärvi	
Supervisors Lea Leminaho and Maria Kontinen	
Subscriber The Youth Services of Kemijärvi	
Abstract <p>The purpose of the thesis was to study the outreach youth work in Kemijärvi from the clients' point of view. The objective was to find out if the youngsters are satisfied with outreach youth work, and what kind of development is needed so that the services would answer young people's needs as well as possible. In addition, the aim was to study what kind of expectations youngsters have towards outreach youth workers, and how the youth worker can professionally support the development of a confidential and a functional relationship with the clients.</p> <p>The data were gathered via an online survey (Webropol) targeted to the clients of outreach youth work. The number of responses was 18 and the response rate was ca 81%. The results stated that the respondents were mainly satisfied with the outreach youth work and they experienced to have received necessary help from it. According to the participants, some of the most important forms of support were assistance with issues considering for example livelihood, everyday management and homelessness, together with discussions with the outreach youth workers. The results suggest that outreach youth worker is expected to be reliable, accessible, cooperative and genuinely interested in youngster's matters. It is also necessary that they listen to youngster's opinions and take them into account in their work. The most important target of development that stood out from the results was the promotion of outreach youth work among the local youngsters.</p> <p>By the time the thesis was complete, the outreach youth work in Kemijärvi had been in function for less than two years, and no previous study had been made of it; the subject is therefore current for the municipality. The thesis provides the outreach youth workers with feedback which they can utilize in developing their services. Collected information can be somewhat utilized and applied in the outreach youth work of other municipalities as well.</p>	
Keywords outreach youth work, special youth work, social reinforcement, multiprofessional co-operation, survey, Kemijärvi	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 ETSIVÄN NUORISOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Nuorisotyö	6
2.2 Sosiaalinen vahvistaminen	7
2.3 Osallisuus	9
2.4 Monialainen yhteistyö	10
3 AMMATILLINEN ETSIVÄ NUORISOTYÖ	12
3.1 Etsivän työn määritelmä	12
3.2 Yleiset tavoitteet	14
3.3 Etsivän työn periaatteet	15
3.4 Etsivä työ käytännössä	16
3.5 Työntekijän rooli ja ammatilliset vaatimukset	19
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävän rajaus	20
4.2 Tutkimusstrategia	21
4.3 Aineistonkeruu	22
4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	23
5 TUTKIMUSTULOKSET	24
5.1 Etsivä nuorisotyö	25
5.2 Etsivä nuorisotyöntekijä	31
5.3 Etsivä nuorisotyö Facebookissa	37
5.4 Vapaa sana	38
6 YHTEENVETO	39
LÄHTEET	43
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Ammatillinen etsivä nuorisotyö on noussut viime vuosien aikana erityiseen valokeilaan niin nuorisotyön kentällä kuin julkisessa keskustelussakin. Vuoden 2011 alussa astui voimaan nuorisolain muutos, jonka mukaan kunnan tulee tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä joko yksin tai yhdessä useamman kunnan kanssa. Tarve etsivälle työlle onkin ollut – ja on edelleen – suuri, sillä toiminnan ensimmäisenä lakisääteisenä vuonna etsivän nuorisotyön kautta oltiin yhteydessä yli 15 000 nuoreen, joista pidempiaikaisen avun tarpeessa oli 10 041 nuorta (Niskanen 2013).

Etsivä nuorisotyö on myös keskeinen toimija vuoden 2013 alussa voimaan tulleessa nuorisotakuussa, joka on yksi uuden hallitusohjelman merkittävimmistä hankkeista. Nuorisotakuun tavoitteena on edistää nuorten työllisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä tarjoamalla jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi jäämisestä. (Nuorisotakuu 2013.) Hallitusohjelman mukaisesti etsivä nuorisotyö on tarkoitus laajentaa koko maan kattavaksi toiminnaksi nuorisotakuun turvin (Niskanen 2013).

Opinnäytetyössäni paneudutaan Kemijärven kaupungissa toteutettavaan ammatilliseen etsivään nuorisotyöhön. Nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö käynnistyi Kemijärvellä 15.8.2011 Suunta huomiseen -hankkeella, jota varten saatiin erityisavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Hankkeen tarkoituksena oli kehittää Kemijärvelle toimiva etsivän nuorisotyön malli, jonka avulla tarjotaan nuorille turvallinen ja luotettava aikuiskontakti ja madalletaan kynnystä avunhakemiseen. Suunta huomiseen -hankkeen päättymisen jälkeen toiminnalle saatiin jatkorahoitusta ja etsivä työ on jatkunut Kempan raiteilla -hankkeena, jonka tavoitteena on ollut hyväksi havaittujen käytänteiden vakiinnuttaminen. (Kemijärven kaupunki 2012.)

Opinnäytetyössäni tarkastellaan Kemijärven etsivää nuorisotyötä sen palveluita käyttävien nuorten näkökulmasta. Työn tarkoituksena oli kartoittaa etsivän nuorisotyön nykytilaa paikallisella tasolla – tutkia, ovatko kemijärveläisnuoret saaneet etsivän työn avulla tarvitsemaansa apua ja tukea. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, miten nuo-

ret kehittäisivät etsivän työn palveluja, jotta ne vastaisivat asiakkaiden tarpeita mahdollisimman hyvin, sekä millaisia ammatillisia vaatimuksia heillä on etsivää nuorisotyöntekijää kohtaan. Opinnäytetyöni kautta Kemijärven etsiville nuorisotyöntekijöille tarjoutuu mahdollisuus saada palautetta tekemästään työstä sekä kehitysideoita tulevaisuuden varalle.

2 ETSIVÄN NUORISOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Nuorisotyö

Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. -- Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä. (Allianssi ry 2012.)

Nuorisotyö on nuorille suunnattua ohjattua ja yhteisöllistä toimintaa, joka perustuu nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen. Sen tavoitteena on edesauttaa nuorten kasvua osaksi yhteiskuntaa ja lähiyhteisöä, sekä tarjota nuorille mahdollisuuksia kehittää persoonallisuuttaan, yhteiskuntaa ja kulttuuria. Nuorisotyön tehtäviin kuuluu myös auttaa ja ohjata nuoria, joilla on vaikeuksia yhteisöön liittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksiensa tunnistamisessa. (Nieminen 2007, 43.) Nuorisotyölle löytyy määritelmä myös nuorisolaista (27.1.2006/72, 2 §):

Tässä laissa tarkoitetaan: -- 4) *nuorisotyöllä* nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta.

Määritelmän mukaisesti nuorisotyö ajoittuu nuorten omaan aikaan – niin vapaa-aikaan, harrastuksiin kuin joissain tilanteissa koulunkäyntiinkin. Nuorisolain määritelmässä korostuu nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistäminen, millä tarkoitetaan kansalaisyhteiskunnassa tapahtuvan nuorten tavoitteellisen toiminnan edistämistä. Tätä tavoitetta voidaan pitää nuorisotyön perustehtävänä. Kaikella nuorisotyön puitteissa tapahtuvalla toiminnalla pyritään kohti nuorten aktiivisen kansalaisuuden toteutumista. (Cederlöf 2007, 63.)

Paikallisesti nuorisolain mukaisen nuorisopolitiikan toteuttaminen – nuorten kasvu- ja elinolojen kehittäminen sekä nuorisotyön toteutumisen varmistaminen – kuuluu kunnan tehtäviin. Kuntien lisäksi nuorisotyötä tekevät seurakunnat sekä erilaiset nuorisolan tai nuorten paikallisyhdistykset. Käytännössä nuorisotyöhön sisältyy nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilojen ylläpitäminen, harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistysten tukeminen, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta sekä nuorten ympäristökasvatus. (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 7 §.) Nuorisolain määrittelemä toiminta on perusnuorisotyötä, jonka tärkein tehtävä on välitön kontaktityö – nuorten yksilö- ja ryhmäohjaus nuorisotiloilla, kerhoissa, erilaisten harrastustoimintojen puitteissa, tapahtumissa ja tilaisuuksissa, sekä retkillä, matkoilla ja leireillä (Cederlöf 2007, 25-38). Perusnuorisotyön rinnalla tai siihen sisältyvänä voidaan toteuttaa erityisnuorisotyöksi kutsuttua toimintaa. Sillä tarkoitetaan nuorten yksilöllistä ja tarvelähtöistä neuvontaa ja ohjausta, ja tarvittaessa nuoren elämään ja toimintaan puuttumista sekä sen tukemista. Erityisnuorisotyön kautta ollaan yhteydessä esimerkiksi koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleviin nuoriin, ja tarjotaan heille neuvontaa ja ohjausta. Etsivä nuorisotyö on yksi erityisnuorisotyön toimintamuodoista. (Cederlöf 2004, 51.)

Kemijärvellä nuorisolain mukaisten tehtävien järjestämisestä vastaa kaupungin sivistyslautakunta ja sen alaisuudessa toimiva nuorisotoimi. Nuorisotoimen työmuotoja etsivän nuorisotyön lisäksi ovat mm. nuorisotilatoiminta, kansainvälinen nuorisotyö, ennaltaehkäisevä päihdetyö, Uskalla sanoa ei -toiminta (ryhmäytysleirit uusille 7.-luokkalaisille), nuorisovaltuustotoiminta, leiri- ja retkitoiminta, perhekahvilatoiminta sekä paikallisten nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien tukeminen. (LaNuti 2013.)

2.2 Sosiaalinen vahvistaminen

Nuorisolain määritelmän mukaisesti yksi nuorisotyön osa-alueista on nuorten sosiaalinen vahvistaminen. Sosiaalinen vahvistaminen on usein monialaisesti tehtävää ohjaustyötä, jonka tavoitteena on edistää yksilön ja yhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia, vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuuden kokemuksia; toisin sanoen sosi-

aalinen vahvistaminen on kokonaisvaltaista elämönhallinnan tukemista. Sosiaalisen vahvistamisen painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä ja sitä tehdään yhdessä kohderyhmään kuuluvien kanssa. (Mehtonen 2011, 13.) Nuorisolaissa sosiaalinen vahvistaminen määritellään toimenpiteiksi, joilla parannetaan nuorten elämäntaitoja ja ehkäistään syrjäytymistä (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 2§). Nuorisotyön kontekstissa sosiaalinen vahvistaminen voidaan siis nähdä sekä nuorten elämönhallinnan tukemisenä ja aktiivisen kansalaisuuden edistäjänä että syrjäytymisongelmaan kohdistuvana, puuttuvana ja ehkäisevänä toimintana. Toisaalta aktiivista kansalaisuutta tukevia ja elämäntaitoja vahvistavia toimia voidaan jo itsessään pitää syrjäytymistä ehkäisevinä, mutta sosiaalisen vahvistamisen on lain puitteissa vastattava syrjäytymisriskien luomiin haasteisiin myös muilla tavoin. (Cederlöf 2007, 63-64.)

Nuorisotyön perustehtävänä sosiaalinen vahvistaminen on toimintaa ääripäiden välisessä tilassa vaikuttamalla nuorten elämässä syrjäytymistä vastaan ja kohti aktiivisen kansalaisuuden toteutumista (Cederlöf 2007, 64).

Terminä syrjäytymisellä on voimakas negatiivinen ja leimaava luonne, minkä vuoksi sen käyttöä on pyritty vähentämään ja korvaamaan se positiivisemmalla sosiaalisen vahvistamisen käsitteellä. Syrjäytymistä ja muita siihen liittyviä käsitteitä kuitenkin käytetään edelleen sosiaalisen vahvistamisen määrittelyssä, minkä vuoksi on tärkeää ymmärtää niiden merkitys. (Mehtonen 2011, 18.) Syrjäytymisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa nuori joutuu sivuun sosiaalisista suhteista, vaikuttamisesta ja vallan käytöstä, sekä mahdollisuudesta osallistua koulutukseen, työhön ja yhteisölliseen toimintaan (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 11). Syrjäytymisen käsitettä käytetään erityisesti silloin, kun samoille yksilöille tai ryhmille kasautuu erilaisia hyvinvoinnin ongelmia – samanaikaisia negatiivisia muutoksia elämäntilanteissa, ongelmien pitkitymistä, elämönhallinnan kadottamista ja vierauden kokemista. Syrjäytyminen on monipolvinen ja pitkä prosessi, ja sen riskitekijöitä ovat mm. heikko koulusuoriutuminen, työttömyys sekä irrallisuus luonnollisesta sosiaalisesta ympäristöstä ja perheestä. (Mehtonen 2011, 18-19.)

Nuorisolain määritelmä sosiaalisesta vahvistamisesta on laaja ja se mahdollistaa monien erilaisten toimintojen ja työmuotojen katsomisen osaksi sosiaalista vahvistamista. Käytännössä työn sisällöt ja painopisteet määrittyvätkin tarkemmin tilanteen

mukaan, organisaatiosta, toimintaympäristöstä ja sen tarpeista riippuen. (Mehtonen 2011, 13-18.) Etsivä nuorisotyö on yksi työmuodoista, joiden avulla tavoitetta nuorten sosiaalisesti vahvistamiseksi pyritään toteuttamaan (Opetusministeriön nuorisoyksikkö 2008, 6). Etsivää nuorisotyötä tehdään syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten parissa. Sen tavoitteena on saattaa palveluiden ulkopuolelle jääneet nuoret takaisin heille kuuluvien ja tarpeellisten palvelujen piiriin, edistää heidän osallisuuttaan yhteisössä ja yhteiskunnassa sekä auttaa heitä löytämään voimavaroja muuttaa elämäänsä itse hyväksi katsomaansa suuntaan. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22-23.) Sosiaalisessa vahvistamisessa on kyse juuri tällaisesta kokonaisvaltaisesta elämänhallinnan tukemisesta.

2.3 Osallisuus

Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry (2010) määrittelee osallisuuden kaikille nuorille kuuluvana perusoikeutena – mahdollisuutena vaikuttaa omaan lähiympäristöön, itseä koskevien päätösten tekoon ja sekä itseä koskeviin että yhteisiin asioihin. Osallisuus on todellisen vastuun kantamista sekä omasta että koko yhteisön toimintakyvystä ja sitoutumista yhteisten asioiden parantamiseen. Se toteutuu aina yksilön suhteessa johonkin yhteisöön, kuten perheeseen, koululuokkaan tai yhteiskuntaan. Osallisuus ei ole pelkkää toimintaan osallistumista, vaan siihen liittyy oleellisesti mahdollisuus muuttaa yhteisöä. (Gretschel & Kiilakoski 2012, 15-16.) Osallisuuden kokemuksesta oleellista on myös tunne omasta pätevyydestä ja siitä, että oma rooli yhteisössä on merkittävä (Gretschel 2007, 245).

Käytännössä osallisuuden käsite yhdistetään usein nuorten yhteiskunnallisiin vaikuttamismahdollisuuksiin ja edustuksellisiin vaikuttamisjärjestelmiin, kuten nuorisovaltuustoihin ja oppilaskuntiin, mutta sen merkitys voidaan ymmärtää myös laajemmin (Herranen & Junntila-Vitikka 2010, 1). Nuorten parissa tehtävässä työssä osallisuuden edistäminen liitetään usein myös syrjäytymisen ehkäisyyn – tällöin pyritään vahvistamaan putoamisvaarassa olevien nuorten sosiaalisia suhteita niin, että heillä olisi mahdollisuus toimia täysivaltaisina yhteiskunnan jäseninä (Gretschel & Kiilakoski 2012, 16). Osallisuuden toteutumiseksi nuoren kuuluu saada hyvinvointia tukevia palveluja ja näiden palveluiden tulisi olla nuorten näkökulmasta helposti saatavilla

(mt., 159). Tästä näkökulmasta tarkasteltuna osallisuuden edistäminen on yksi etsivän nuorisotyön tärkeimmistä tavoitteista.

Etsivän nuorisotyön kontekstissa erityisen oleellista on sosiaalisen osallisuuden toteutuminen. Sosiaalisella osallisuudella tarkoitetaan oman elämän hallintaa, sekä mahdollisuutta yleisesti hyväksyttävänä pidettyyn elintasoon ja elämänlaatuun. Tavoitteena on myös kehittää yksilön sosiaalisia tietoja ja taitoja niin, että syntyy tunne yhteisöön kuulumisesta. (Gretschel 2007, 246.) Etsivän työn avulla pyritään siihen, että sen kohderyhmään kuuluvat nuoret saisivat itselleen heille kuuluvat palvelut, jolloin heillä on paremmat mahdollisuudet hyväksyttävänä pidettyyn elämänlaatuun. Sosiaalisen osallisuuden toteutumiseksi etsivän työn asiakkaita autetaan myös löytämään voimavaroja oman elämänhallinnan parantamiseksi. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 79-82.)

2.4 Monialainen yhteistyö

Nuorisolaki määrittelee monialaisen yhteistyön tarkoittavan paikallisella tasolla toteutettavaa eri toimialojen viranomaisten yhteistyötä (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 2§). Julkisella sektorilla viranomaisten yhteistyötä on perinteisesti kutsuttu myös moniammatilliseksi yhteistyöksi. Periaatteessa näillä kahdella käsitteellä on sama merkitys, mutta monialainen yhteistyö –käsite kuvaa toimintaa selkeämmin ja laajemmin. Kyseessä on nimenomaan eri sektoreiden ja toimialojen välinen yhteistyö eikä eri ammattiryhmien välinen yhteistyö saman sektorin sisällä. (Aaltonen 2011, 27.) Monialaisen yhteistyön lähtökohtana on asiakas, jonka tilanne pyritään huomioimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Työssä pyritään tunnistamaan yhteiset päämäärät ja tavoitteet, ja saavuttamaan ne mahdollisimman onnistuneesti. Tavoitteen saavuttamiseksi eri alojen asiantuntijoiden tieto, osaaminen ja näkökulmat kootaan yhteen ja yhdistetään niin, että saadaan aikaan laadukas ja kokonaisvaltainen tulos. Toimiva monialainen yhteistyö edellyttää eri osapuolilta selkeää käsitystä omasta tehtävästä, toisten asiantuntijuuden kunnioittamista, vastuun ottamista toiminnasta, hyviä vuorovaikutus-, kuuntelu- ja ilmaisutaitoja sekä kokonaisuuksien ymmärtämistä. (Kontio 2010, 8-9.)

Vuoden 2011 alussa voimaan tulleen nuorisolain muutoksen mukaan monialaisen yhteistyön toteuttamiseksi kunnassa tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat edustajat opetus-, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta sekä työ- ja poliisihallinnosta. Tarvittaessa verkostoon voidaan nimetä edustajat myös muilta nuorten kannalta keskeisiltä toimialoilta – kuten etsivästä nuorisotyöstä. (Aaltonen 2011, 28-29.) Nuorisolain mukaisesti nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;
- 3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;
- 4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 7 a §.)

Nuorten ohjaus- ja palveluverkoston avulla pyritään siis varmistamaan, että eri viranomaiset tulisivat entistä paremmin tietoisiksi nuorten tarpeista sekä paikallisista kasvu- ja elinoloista, sekä siitä, mitä palveluja muut toimijat nuorille tarjoavat (Aaltonen 2011, 32). Kun tietämys muiden toimijoiden palveluista on hyvä, nuori on helpompi ohjata heti palvelutarpeen ilmetessä hänelle sopivimman palvelun piiriin. Tällöin nuoren ”palvelusta toiseen pompottaminen” vähenee, ja hänellä on mahdollisuus saada kokonaisvaltaisesti parempaa palvelua. (Mulari 2013.)

Etsivän nuorisotyön rooli monialaisessa yhteistyöverkostossa on välittää kentällä kerättyä tietoa eri toimijoille palveluverkoston kehittämiseksi (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 101). Monialaisen verkoston kautta saamiensa tietojen perusteella etsivän nuorisotyön edustajat voivat alkaa rakentaa kontaktia palveluiden ulkopuolelle jääneisiin nuoriin ja ohjata heitä sopiviin palveluihin, joita monialaisen verkoston sisällä on kehitelty (mt., 29).

Myös Kemijärvellä etsivä nuorisotyö toimii osana monialaista yhteistyöverkostoa, jonka kanssa suunnitelluilla toimintamalleilla pyritään mahdollistamaan nopea avunsaaminen nuorelle. Yhteistyöverkoston kuuluvat kaupungin nuorisotyö; nuorten hyvinvoinnin edistämisen työryhmä; yläkoulujen, lukion ja ammattiopiston rehtorit, kuraattori ja opinto-ohjaajat; sosiaali- ja terveysosasto; Itä-Lapin työ- ja elinkeinotoimisto; poliisi; Kela; Itä-Lapin työhönvalmennussäätiö, nuorten työpaja; Tunturilan Nuoret ry sekä muut kunnassa toimivat nuorten asioita käsittelevät hankkeet. Yksi Kemijärven etsivän nuorisotyön hankkeen tavoitteista on ollut kehittää monialaista yhteistyötä: tiivistää nuorten asioiden parissa toimivien viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen yhteistoimintaa sekä lisätä eri osapuolten välistä vuorovaikutusta. (Kemijärven kaupunki 2012.)

3 AMMATILLINEN ETSIVÄ NUORISOTYÖ

3.1 Etsivän työn määritelmä

Ammatillinen etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyön työmuoto, jonka tarkoituksena on etsiä ja auttaa tuen tarpeessa olevia nuoria, jotka ovat jostain syystä jääneet olemassa olevien auttamis- ja palvelujärjestelmien ulkopuolelle (Huhtajärvi 2008, 446). Nuorisolain määritelmän mukaisesti etsivän työn tavoitteena on auttaa nuoria pääsemään sellaisten palvelujen piiriin, jotka edistävät kasvua ja itsenäistymistä sekä pääsyä koulutukseen, työmarkkinoille ja muuhun nuorille itselleen merkitykselliseen toimintaan. Työtä tehdään ensisijaisesti nuoren itsensä antamiin tietoihin perustuen ja ottamalla huomioon hänen oma arvionsa tuen tarpeesta. (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 7 b §.) Joidenkin määritelmien mukaan etsiväksi työksi voidaan laskea myös esimerkiksi seurakuntien tai erilaisten yhdistysten ja järjestöjen vapaaehtoisvoimin järjestämä katupartiointi (Huhtajärvi 2008, 446). Tässä opinnäytetyössä etsivällä työllä viitataan kuitenkin yksinomaan nuorisolain puitteissa järjestettyyn, kunnan organisoimaan ammatilliseen etsivään nuorisotyöhön. Ammatilliselle etsivälle työlle on ominaista, että työntekijät toimivat kentällä ammatillisessa roolissa ja että työn taustalla toimii jokin organisaatio, joka määrittelee työn sisällöt, kohteen ja toteuttamistavat (A-klinikkasäätiö 2007, 26).

Etsivän nuorisotyön käsite on ollut kirjattuna nuorisolakiin vuoden 2011 alusta asti. Tammikuussa 2011 voimaan tulleella lainmuutoksella (20.8.2010/693) säädetään kunnissa järjestettävästä ammatillisesta etsivästä nuorisotyöstä, sen tavoitteista ja toimeenpanosta, työntekijöiden kelpoisuudesta, tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten sekä näiden tietojen käsittelystä.

Etsivää nuorisotyötä voivat järjestää kunta tai useammat kunnat yhdessä. Kunta voi järjestää etsivää nuorisotyötä hankkimalla palveluja myös nuorten palveluja tuottavalta yhteisöltä, jolloin kunta vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään tämän lain mukaisesti. (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 7 b §.)

Nuorisolain mukaan viranomaisten tulee toimittaa nuoren tiedot etsivälle nuorisotyölle, mikäli he katsovat tämän tarvitsevan viipymättä tukea päästäkseen tarpeellisten palvelujen piiriin. Tällaisesta tilanteesta on kyse esimerkiksi silloin, kun nuori on lopettanut tai on lopettamassa koulutuksen tai kun nuori ei ole koulutuksessa, töissä tai työharjoittelussa. (Allianssi ry 2013.) Pyyntöjä nuorten tavoittamiseksi tulee esimerkiksi kouluista ja oppilaitoksista, sosiaalitoimesta sekä työhallinnosta; tietojen vaihdon sujuvuutta edistää toimiva monialainen yhteistyöverkosto. Nuoria tavoitetaan myös vanhempien, kavereiden tai nuorten omien yhteydenottojen perusteella. (Niskanen 2013.)

Lainuudistuksen myötä etsivää nuorisotyötä tekevien määrä Suomessa on kasvanut merkittävästi ja etsivän työn rooli on muuttunut haittoja vähentävästä työstä ennaltaehkäisevää ja ongelmia korjaavaa työtä kohden. Uudistus on ollut merkittävä ja suurin yksittäinen muutos etsivän työn kentällä Suomessa, ja se on synnyttänyt tarpeen kehittää uudenlaisia tapoja käynnistää ja tehdä etsivää työtä entisten toimintamallien rinnalle. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 28-32.) Nuorisolain muutos toimi alkusysäyksenä myös kohdekaupungissa Kemijärvellä, jossa ammatillinen etsivä nuorisotyö käynnistettiin kahden työntekijän voimin elokuussa 2011 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana. Kemijärvellä ei tätä ennen ollut tehty etsivää nuorisotyötä, joten työntekijöiden oli luotava kokonaan uusi, toimintaympäristöön ja kohderyhmälle sopiva etsivän nuorisotyön malli. (Kemijärven kaupunki 2012.)

3.2 Yleiset tavoitteet

Etsivän nuorisotyön kohderyhmänä ovat nuoret, jotka ovat jollain tavalla jääneet osallisuuden ulkopuolelle eli jotka ovat ns. ulkopuolisia (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 93):

Ulkopuolisuuden käsitteellä tarkoitetaan etsivän työn kehyksessä sitä, että ihminen on joutunut tai asettunut yhteiskunnan normaalin toimintatilan ulkopuolelle siten, että se rajoittaa hänen oikeuttaan osallisuuteen ja niihin palveluihin, jotka hänelle kuuluisivat ja joista voisi olla hänelle hyötyä (mt., 58).

Ulkopuolisuuden laatu vaihtelee tilannekohtaisesti. Ilman opiskelu- tai työpaikkaa jääneet nuoret ovat eri tavalla ulkopuolisia kuin esimerkiksi jo pidempään syrjäytyneenä olleet, moniongelmaiset nuoret, mutta kaikki kuuluvat samalla tavalla etsivän nuorisotyön kohderyhmään. (mt., 58-59.) Etsivän nuorisotyön päätavoitteena on varmistaa, että kohderyhmään kuuluva nuori saa itselleen ne palvelut, joita hän tarvitsee ja jotka hänelle kuuluvat. Ulkoisten elämänmuutosten – koulutukseen, työmarkkinoille tai tarvittavien palveluiden piiriin pääsyn – lisäksi tavoitteena on pyrkiä saamaan aikaan muutoksia nuoren sisäisessä elämässä (Huhtajärvi 2007, 448). Nuoria tuetaan tavoitteiden luomisessa ja omien ratkaisujen tekemisessä, sekä autetaan heitä löytämään motivaatiota ja voimavaroja muuttaa elämäänsä itse hyväksi katsomaansa suuntaan. Toisin sanoen nuorista pyritään tekemään oman elämänsä subjekteja. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22-26.) Oleellista on se, ettei nuoria pyritä muuttamaan jonkin tietyn mallin mukaiseksi, vaan lähtökohtana ovat aina asiakkaan omat toiveet ja tarpeet (mt., 79).

Etsivän nuorisotyön tehtäviin kuuluu myös olemassa olevien palveluiden kehittäminen ja täydentäminen kentällä esiin nousseiden tarpeiden mukaisesti (mt., 26). Etsivän työn puitteissa voidaan kartoittaa kohderyhmän elinolosuhteita, tarpeita ja näkemyksiä palveluista, ja välittää tietoa asianomaisille viranomaistahoille esimerkiksi monialaisen yhteistyöverkoston kautta. Etsivän työn velvollisuutena on myös pyrkiä hyödyntämään kentällä hankittua tietoa syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien oikeuksien edistämiseksi niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla; esi-

merkiksi nostamalla aihe esiin julkisessa keskustelussa. (A-klinikkasäätiö 2007, 18-21.)

3.3 Etsivän työn periaatteet

Etsivän nuorisotyön peruseriaatteena on toiminnan vapaaehtoisuus – nuori määrittelee oman avuntarpeensa ja päättää itse haluaako hän muodostaa työntekijän kanssa luottamuksellisen suhteen. Etsivässä työssä nuoren subjektiivisuutta ja itsemääräämisoikeutta korostetaan, ja kaikki toiminta perustuu luottamukseen, avoimuuteen, kohtaamiseen, dialogisuuteen ja asiakkaan kunnioittamiseen. (Huhtajärvi 2008, 446-447.)

Etsivän työn etiikan taustalla on YK:n ihmisoikeuksien julistukseen perustuva humanistinen ihmiskäsitys, jonka mukaan jokainen ihminen on samanarvoinen taustastaan ja elämäntilanteestaan riippumatta. Ihmisen arvoa ei voi määrittellä hänen elämäntapansa tai ongelmiansa perusteella, vaan kaikki ansaitsevat tulla kohdelluksi samalla tavalla. Tämän vuoksi etsivän työn lähestymistapa ei ole ongelmakeskeinen eikä nuorista tehdä etukäteen valmiita tulkintoja; toisin sanoen heitä ei automaattisesti leimata ja lokeroida kuuluvaksi johonkin tiettyyn luokkaan, mikä on yleisesti valitettavan usein tapana ulkopuolelle jääneiden ihmisten kohdalla. Sen sijaan etsivän työn avulla pyritään pääsemään aitoon kontaktiin nuorten kanssa, jolloin he tulevat nähdyiksi, kuulluiksi ja ymmärretyiksi yksilöinä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 20-22.)

Etsivän työn periaatteena on mennä sinne, missä kohderyhmä on ja kohdata ihmiset heidän omilla ehdoillaan. Etsivä työtapa ei ole kontrolloiva eikä työntekijällä ole käytössään minkäänlaisia vallankäytön välineitä, jolloin työtä tehdään täysin vapaaehtoisuuteen nojaten. (A-klinikkasäätiö 2007, 18-21.) Tällöin etsivän työn luonne on sopivalla tavalla epämuodollinen, ja työntekijä ja asiakas voivat kohdata toisensa tasavertaisina ihmisinä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 24). Etsivä työ saattaa joissakin tapauksessa olla asiakkaalle ns. viimeinen oljenkorsi, minkä vuoksi sen luonteeseen kuuluu olennaisesti kärsivällisyys ja uusien mahdollisuuksien antaminen:

Vaikka muut palvelut nostaisivat kädet ylös, etsivä työ jatkuu (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 22).

3.4 Etsivä työ käytännössä

Etsivä työ ei ole yksittäinen menetelmä tai menetelmäsalkku. Se on ennen kaikkea työntekijän ammatillinen asenne kohtaamiinsa ihmisiin. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 70.)

Etsivälle työlle on tyypillistä, että sitä toteutetaan käytännössä eri tavoilla paikkakunnasta, toimintaympäristöstä, kohderyhmästä ja myös työntekijöiden persoonasta riippuen – samat työmuodot eivät välttämättä toimi jokaisella paikkakunnalla. Yhteistä on se, että työn lähtökohtana on aina asiakkaan tarve ja työtä tehdään etsivän työn periaatteisiin nojautuen. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 54.) Esimerkiksi kohdepaikkakunnalla Kemijärvellä etsivän nuorisotyön malli on muotoutunut vastaamaan paikallisten nuorten tarpeita. Työn kohderyhmänä ovat kaikki alle 29-vuotiaat, mutta painopiste on erityisesti 13-20 -vuotiaissa nuorissa. Työssä huomioidaan myös vähemmistönuoret, joista kohderyhmänä erityisesti romaninuoret. Yläkouluikäisten (13-15 -vuotiaat) kanssa tehtävän työn keskiössä on ollut tukea nuoria, joilla on ollut vaikeuksia koulunkäynnin kanssa. Etsivät työntekijät toimivat tiiviissä yhteistyössä vanhempien, opettajien, kuraattorin ja erityisopettajan kanssa saadakseen nuoren taas kiinnostumaan koulunkäynnistä. Käytännössä työ on ollut nuoren rinnalla kulkemista; aamuherätysten soittamista ja nuoren hakemista kouluun sekä keskustelua ja läsnä olemista nuoren vapaa-ajalla.

Vanhempien nuorten (16-28 -vuotiaat) parissa esille nousseita kysymyksiä ovat olleet asunnottomuus, toimeentulo, puutteet arjen- ja elämänhallinnassa, koulun käymättömyys, välien katkeaminen vanhempien kanssa sekä epävarmuus tulevaisuudesta. Näiden nuorten kanssa etsivä työ on ollut nuorten taustojen ja tarpeiden kartoittamista, nuorten ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävää yhteistyötä sekä nuorten rinnalla kulkemista ja oikeiden palveluiden (esimerkiksi nuorten työpaja) piiriin ohjaamista. Varsinaisen etsivän työn lisäksi etsivät ovat olleet mukana yhteistyöverkoston järjestämissä ennaltaehkäisevän nuorisotyön tapahtumissa, kuten pienryhmätoimin-

nassa yläkoululla, tutorkoulutuksessa lukion ja ammattiopiston opiskelijoille sekä kaptupäivystyksissä. (Kemijärven kaupunki 2012.)

Kemijärvellä hyödynnetään myös verkkoympäristön ja sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia kontaktin saamiseksi ja ylläpitämiseksi. Etsivällä nuorisotyöllä on Facebookissa oma profiili, Kempan Raiteilla, jonka kaveriksi nuoret ja myös nuorten vanhemmat voivat liittyä ja jonka kautta he halutessaan saavat helposti yhteyden etsiviin työntekijöihin. Nuorten kanssa keskustelun lisäksi profiilin avulla tiedotetaan ajankohtaisista aiheista esimerkiksi koulutukseen tai työnhakuun liittyen. (Kemijärven kaupunki 2012.) Verkkotyötä tehdään samalla periaatteella kuin muutakin etsivää työtä – yhteydenpito työntekijöiden kanssa, mahdollisille kaverilistoille liittyminen ja niistä eroaminen on nuorelle täysin vapaaehtoista. Työ perustuu nuoren ja työntekijän väliseen luottamukseen, ja sen tavoitteena on tukea nuorta ja kohdata hänet sellaisena kuin hän on. (Nuotio & Oittinen 2011, 59.)

Toimintaympäristöstä riippumatta etsivää nuorisotyötä tehdään useimmiten moniammatillisena parityönä, mielellään molemmat sukupuolet edustettuna. Työpari suunnittelee ja raportoi toimintaansa itsenäisesti, sekä kantaa vastuun kentällä tehtävistä päätöksistä. (Huhtajärvi 2007, 450-451.) Työparitoiminta lisää työntekijöiden turvallisuutta, sillä he voivat tukea ja suojata toisiaan mahdollisissa uhkaavissa tai vaarallisissa tilanteissa. Parityöskentelyn etuna on myös mahdollisuus purkaa ja analysoida työtilanteita ja ongelmia parin kanssa, sekä antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta. (A-klinikkasäätiö 2007, 27.)

Etsivän työn asiakasprosessi voidaan yleistäen jakaa viiteen vaiheeseen, jotka ovat kontaktin otto, motivointi, työskentely, välittäminen ja lopetus. Käytännössä etsivä työ ei kuitenkaan etene suoraviivaisesti ja samalla tavalla jokaisen asiakkaan kanssa, vaan eri vaiheet limittyvät toistensa päälle ja elävät tilanteen mukana. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 69.) Kontakti on etsivän työn avainkäsite – sillä tarkoitetaan vuorovaikutuksellista suhdetta työntekijän ja asiakkaan välillä. Kontaktin saamiseksi työntekijän tulee pyrkiä herättämään kohderyhmään kuuluvissa nuorissa myönteistä uteliaisuutta ja halua tutustua etsiviin. Työntekijän tehtävänä on järjestää kontaktin saaminen mahdolliseksi, mutta lopullisen aloitteen kontaktiin on tultava kohdatulta nuorelta. (Huhtajärvi 2007, 448.) Kontaktin kehittäminen jatkuu koko asiakkuussuhteen

ajan ja sen syvyys ja kesto vaihtelevat asiakkaan tarpeesta riippuen. Tärkeintä on heti kontaktin alkuvaiheessa alkaa rakentaa nuoren ja työntekijän välille luottamusta, joka myös syvenee asiakkuuden edetessä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 77.)

Motivoinnilla tarkoitetaan muutoshalukkuuden herättämistä, nuoren itsetunnon tukemista sekä rohkaisemista toimintaan. Sen tavoitteena on auttaa nuorta oman elämäntilanteen hahmottamisessa sekä omien voimavarojen löytämisessä ja käyttöön-otossa, ja saattaa nuori tietoiseksi omista valinnanmahdollisuuksistaan sekä niihin sisältyvästä vastuusta. (Huhtajärvi 2007, 449.) Motivoinnissa keskeistä on kuunteleva vuorovaikutus – jokainen nuori kohdataan ainutlaatuisena persoonana ja motivoinnin välineenä toimivat keskustelut nuoren ja työntekijän välillä (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 80).

Kunkin asiakkaan kanssa työskennellään esille nousseiden tarpeiden mukaisesti. Työskentelyn aluksi voidaan tehdä nuoren kanssa alkukartoitus, jonka tarkoituksena on selvittää mitä nuorelle kuuluu ja miten käytännön asiat ovat nuoren elämässä hoidossa. Työskentelyssä tärkeintä on nuoren kohtaaminen ja kuuleminen sekä kohtaamisen laatu; esimerkiksi tapaamisten kesto on täysin tapauskohtaista ja määräytyy täysin nuoren tarpeiden mukaisesti. Henkilökohtaisten keskusteluiden lisäksi työmuotoja voivat olla esimerkiksi pienryhmätoiminta tai avoimemmin toteutettava viikkotoiminta. (mt., 81-82.) Varsinaisen työskentelyn lisäksi etsivän työn tehtävänä on välittää nuori muiden hänen tarvitsemiensa palveluiden piiriin:

Kontakti, motivointi ja työskentely tähtäävät siihen, että nuori löytää seuraavan vaiheen palvelut ja saa niistä otteen (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 85).

Nuoren asiakkuus loppuu yleensä asteittain siinä vaiheessa, kun hän kiinnittyy seuraavaan palveluun. Asiakkuus voi loppua myös silloin, kun yhdessä asiakkaan kanssa laaditut tavoitteet on saavutettu tai kun asiakas huomaa itse, ettei enää tarvitse etsivän työn palveluja. Asiakkuuden loppuminen ei välttämättä tarkoita kontaktin päättymistä, vaan kerran muodostettu kontakti säilyy asiakkaalla mahdollisuutena ottaa yhteyttä etsivään työhön myöhemmissä elämänvaiheissa. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 86.)

3.5 Työntekijän rooli ja ammatilliset vaatimukset

Etsivässä nuorisotyössä työntekijän rooli on olla nuorelle turvallinen aikuinen, jonka kanssa nuori saattaa solmia luottamuksellisen suhteen. Etsivä on nuoren tukihenkilö, joka kulkee nuoren rinnalla, saattaa tämän eteenpäin tarvittavien palveluiden piiriin ja madaltaa kynnyksiä nuoren ja yhteiskunnan välillä. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 30-36.) Etsivän työntekijän tehtävänä ei ole hoitaa kaikkia nuoreen liittyviä asioita itse, vaan tehdä tiivistä verkostoyhteistyötä ja hyödyntää muiden toimijoiden ammattitaitoa nuoren palvelutarpeiden mukaisesti (Huhtajärvi 2007, 449).

Etsivää nuorisotyötä tehdään vahvasti työntekijän omaan persoonallisuuteen nojaten. Kontrollifunktion puutteen ja vapaaehtoisuuteen perustuvan työskentelyn vuoksi työntekijällä ei ole käytössään pakotteiden tai sanktioiden tapaisia työkaluja kontaktin synnyttämiseksi ja ylläpitämiseksi. Tällöin työntekijän sanavalinnoilla, teoilla, taidoilla ja muilla ominaisuuksilla on suuri merkitys siinä, kokeeko asiakas halukkuutta solmia kontaktin hänen kanssaan. (Hjort 1995, 26.) Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että etsivän työn tekemiseen olisi olemassa vain yksi oikea persoonallisuustyyppi – tekijöitä on yhtä monenlaisia kuin on tekemisen tapojakin. Työn vaativuus asettaa kuitenkin työntekijän persoonallisuudelle ja erityisesti ammatilliselle osaamiselle laajat vaatimukset. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 35.)

Etsivän pitää olla pitkäpinnainen ja sietää nuoren jatkuvaa liikettä elämässä eteen- ja taaksepäin. Etsivä työ vaatii työntekijältä nopeaa reagoitua ja ongelmanratkaisukykyä, etsivää työtettä sekä erinomaisia sosiaalisia taitoja. Tässä työssä vaaditaan valmiutta ja herkkyyttä sekä uskallusta heittäytyä tyhjään tilaan ja työntää syrjään omien arvojen, ajatusten ja taustojen vaikutus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010, 20.)

Nuorisolain mukaan etsivällä työntekijällä tulee olla riittävä koulutus ja kokemus nuorten kanssa tehtävästä työstä. Riittävä koulutus tarkoittaa tässä yhteydessä nuorisotai sosiaalityöntekijän, yhteisöpedagogin, erityisopettajan tai -sairaanhoitajan, psykologin tai muuta vastaavaa koulutusta. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 36.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävän rajaus

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää Kemijärven kaupungin etsivän nuorisotyön palveluiden toimivuutta sekä mahdollisia kehittämistarpeita asiakkaiden näkökulmasta. Yhdeksi erityisen tärkeäksi näkökulmaksi tutkimukselle nousi nuoren ja työntekijän välisen suhteen toimivuus sekä työntekijään kohdistuvat ammatilliset vaatimukset. Pyrin tutkimuksen avulla selvittämään, millaisia ammatillisia ominaisuuksia kemijärveläisnuoret odottavat etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä ja miten työntekijä voi ammatillisesti edesauttaa toimivan, avoimen ja luottamuksellisen asiakkuussuhteen syntymistä.

Tarkempi tutkimuskysymykseni oli **Miten etsivän nuorisotyön palvelut toimivat Kemijärvellä työn avulla tavoitettujen nuorten näkökulmasta?** Jäsensin tutkimuskysymystä seuraavien alakysymysten avulla:

- Mitä etsivä työ on käytännössä ollut?
- Ovatko nuoret saaneet etsivän työn kautta tarvitsemaansa apua?
- Millaisia kehitystarpeita nuoret näkevät etsivässä työssä?
- Millaisia ammatillisia ominaisuuksia nuoret odottavat etsivältä työntekijältä?

Tutkimukseni pääasiallisena tarkoituksena oli tuoda etsivän työn palveluita käyttävien nuorten ääni julki, ja saada sitä kautta työntekijöille palautetta ja ideoita työn kehittämistä varten. Suunnittelin ja toteutin tutkimuksen yhteistyössä Kemijärven kaupungin toisen etsivän nuorisotyöntekijän sekä nuorisosihteerin kanssa, jotta opinnäytetyöstäni tulisi mahdollisimman hyvin tilaajaorganisaation tarkoitusta palveleva. Keskustelimme etsivän työntekijän kanssa siitä, mitä tutkimuksen avulla olisi heidän kannaltaan oleellista selvittää ja myös suunnittelimme kyselyn runkoa yhdessä. Työntekijä toimi yhdyshenkilönä tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa toimittamalla verkkokyselylinkin vastaajille sekä motivoimalla heitä vastaamaan kyselyyn.

4.2 Tutkimusstrategia

Tutkimusstrategiakseni valikoitui survey-tutkimus, jossa tietystä ihmisjoukosta vastaajiksi valituilta henkilöiltä kysytään teoriasta tai teoreettisesta viitekehystä johdettuja, ennalta määriteltyjä kysymyksiä. Survey-tutkimuksen aineistonkeruussa voidaan käyttää niin kyselytutkimusta kuin strukturoitua haastatteluakin. (Järvinen & Järvinen 2004, 56.) Opinnäytetyöni aineistonkeruu suoritettiin etsivän nuorisotyön asiakkaille suunnatulla kyselytutkimuksella. Kyselytutkimuksen käyttö aineistonkeruumenetelmänä yhdistetään usein kvantitatiiviseen eli määrälliseen tutkimukseen:

Määrällinen tutkimus pyrkii hyödyntämään määriä: keräämään tietoa niin suurelta joukolta, että yksilökohtainen sattumanvaraisuus karsiutuu ja tutkimuskohdetta voidaan kuvata yleisemmin ja nähdä eroja ryhmien ja tilanteiden välillä (Ronkainen & Karjalainen 2008, 19).

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on keskeistä aiempien teorioiden merkityksen korostuminen ja käsitteiden määrittely. Lisäksi sille on ominaista, että aineisto soveltuu määrälliseen mittaamiseen ja että se voidaan saattaa tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Päätelmiä aineistosta tehdään yleensä tilastolliseen analyysiin perustuen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.) Laadin kyselylomakkeeni suurimmaksi osaksi etsivää nuorisotyötä koskevaan teoriaan ja etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä saamiini tietoihin pohjautuen, ja etsivään nuorisotyöhön läheisesti liittyvien käsitteiden määrittely muodostaa tutkimukseni perustan. Suurin osa kyselyn avulla keräämästäni aineistosta – vaihtoehto- ja monivalintakysymysten sekä asteikkoihin perustuvien kysymysten vastaukset – ovat saatettavissa numeraaliseen ja tilastollisesti käsiteltävään muotoon, mikä tekee tutkimuksestani perusluonteeltaan kvantitatiivisen.

Kyselytutkimuksessa voidaan sen kvantitatiivisista piirteistä huolimatta hyödyntää myös laadullisia kyselytapoja, jotka ovat tyypillisempiä kvalitatiiviselle tutkimusotteelle. Kyselyssä voi vaihtoehto- ja monivalintakysymysten sekä asteikkoihin perustuvien kysymysten lisäksi käyttää avoimia kysymyksiä, joissa vastaajalla on mahdollisuus ilmaista itseään omin sanoin. (Ronkainen & Karjalainen 2008, 21.) Kyselyä laatiesani yritin käyttää mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä, jotta tutkittavien näkökulman merkitys korostuisi ja että heidän todelliset mielipiteensä tulisivat paremmin esille. Tutkimuksen tavoitteena ei ole ainoastaan tuottaa tilastollisesti käsiteltävissä

olevaa aineistoa etsivän nuorisotyön palveluiden toimivuudesta, vaan myös etsiä uusia näkökulmia ja ideoita toiminnan kehittämiseen. Näin ollen tutkimukseni sisältää sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia piirteitä.

4.3 Aineistonkeruu

Tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä oli etsivän nuorisotyön asiakkaille suunnattu sähköinen kysely (Liite 1), jonka laadin Webropol 2.0 –sovelluksella. Kyseessä on internetissä täytettävä kyselylomake, joka toimitetaan vastaajille joko henkilökohtaisen sähköpostikutsun tai julkisen linkin kautta – tässä tapauksessa kyselyyn luotiin julkinen linkki, joka toimitettiin vastaajille etsivän nuorisotyöntekijän avustuksella. Käytännössä sähköinen kysely ei poikkea juuri lainkaan perinteisestä paperimuotoisesta, postin kautta toimitettavasta kyselystä, mutta sen etuina ovat helppous ja nopeus sekä vastaajille että kyselyn laatijalle. Kyselylomakkeen laatiminen sovelluksen avulla ja sen toimittaminen vastaajille on yksinkertaista ja nopeaa. Kyselyn laatija saa tutkimustuloksista sovelluksen luoman raportin, joka toimii hyvänä pohjana aineiston analysoinnissa. Vastaajien näkökulmasta tarkasteltuna kyselylomakkeen täyttäminen ja palauttaminen internetissä on suhteellisen vaivatonta, minkä lisäksi sähköisessä kyselylomakkeessa voidaan paperimuotoista kyselyä helpommin hyödyntää erilaisia visuaalisia ominaisuuksia, joiden avulla kyselyyn vastaamisesta tehdään houkuttelevampaa ja mielekkäämpää. (Ronkainen & Karjalainen 2008, 8-9.)

Päädyn valitsemaan kyselyn aineistonkeruumenetelmäksi sen vuoksi, että halusin selvittää mahdollisimman monen nuoren mielipiteen etsivästä nuorisotyöstä, jotta palveluiden toimivuudesta saisi kattavan ja monipuolisen käsityksen. Tähän tarkoitukseen kyselytutkimus soveltuu hyvin, sillä sen avulla voidaan helposti kerätä laaja tutkimusaineisto (Hirsjärvi ym. 2007, 190). Päätökseen toteuttaa kysely sähköisessä muodossa vaikutti helppouden ja nopeuden lisäksi myös tutkimuksen kohderyhmä – nuorilta tulisi todennäköisesti enemmän vastauksia internetissä vastattavaan kyselyyn kuin perinteiseen postin kautta toimitettavaan kyselyyn.

Kysely muodostui avoimista kysymyksistä, monivalintakysymyksistä sekä asteikkoihin perustuvista kysymyksistä. Jälkimmäisessä kysymystyypissä vastaajille esitettiin

väittämiä, joihin heidän tuli vastata valitsemalla asteikosta mielipidettään parhaiten vastaava vaihtoehto (täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, osittain eri mieltä, täysin eri mieltä, en osaa sanoa). Kysymykset oli jaoteltu teeman mukaisesti neljän eri otsikon alle: Perustiedot, Etsivä nuorisotyö, Etsivä nuorisotyöntekijä sekä Etsivä nuorisotyö Facebookissa. Lisäksi kyselyn lopussa oli vapaa sana -osio, johon vastaajat saivat halutessaan kirjoittaa palautetta tai kokemuksiaan etsivästä työstä, mikäli jotain oli jäänyt muiden kysymysten yhteydessä sanomatta. Kyselyä laatiessani pyrin kiinnittämään huomiota siihen, että kysymykset olisivat mahdollisimman selkeitä ja yksiselitteisiä, jotta kaikki vastaajat ymmärtäisivät ne samalla tavalla. Halusin käyttää mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä, jotta vastaajien omille mielipiteille ja ajatuksille erityisesti etsivän nuorisotyön kehittämistarpeista olisi riittävästi tilaa. Toisaalta oli otettava huomioon se, että jotkut vastaajista saattaisivat kokea avoimiin kysymyksiin vastaamisen liian monimutkaiseksi tai aikaa vieväksi, joten oli tärkeää käyttää myös vastaajien – ja myös analysoinnin – kannalta vähemmän työläitä monivalintakysymyksiä.

4.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Eettisyyden ja tietosuojan näkökulmasta sähköinen kysely ei juuri poikkea perinteisestä postikyselystä, haastattelusta tai muista aineistonkeruutavoista, vaan samat eettisyyden periaatteet pätevät siinäkin. Tutkijan ja tutkittavien välisen viestinnän tulee olla luottamuksellista, tutkittaville on kerrottava tutkimusta koskevat perustiedot ja heidän ihmisarvoaan ja itsemääräämisoikeuttaan tulee kunnioittaa. (Ronkainen & Karjalainen 2008, 125-126.) Tutkimuksen eettisyyden arvioinnin kannalta keskeistä on se, kuinka hyvin tutkimuksessa on otettu huomioon luottamuksellisuuden säilyttäminen sekä tutkittavien anonymiteetti. Tutkijan on pyrittävä siihen, ettei tutkittavien henkilöllisyys paljastu missään vaiheessa; asiassa on oltava sitä tarkempi, mitä arkaluontoisemmasta aiheesta on kysymys. (Eskola & Suoranta 1998, 57.) Etsivän nuorisotyön asiakkaana olemisen saattaa olla joillekin nuorille arkaluontoinen asia, joten anonymiteetin säilyttäminen on tämän tutkimuksen yhteydessä todella tärkeää. Tässä tapauksessa aineistonkeruumenetelmänä toiminut verkkokysely oli jo itsessään suhteellisen anonyymi. Kysely täytettiin nimettömänä, ja henkilötiedoista kysyttiin

vain sukupuolta ja ikää; näiden tietojen perusteella on lähes mahdotonta saada vastaajan henkilöllisyyttä selville.

Kyselytutkimukseen liittyy joitakin heikkouksia, jotka voivat vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. On mahdotonta tietää, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet kysymyslomakkeen täyttämiseen ja ovatko he olleet täysin rehellisiä vastauksissaan. Ei ole myöskään varmuutta siitä, ovatko kaikki vastaajat ymmärtäneet kysymykset samalla tavalla kuin kyselyn laatija on tarkoittanut. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.) Oman tutkimukseni kohdalla nuoret ovat saattaneet kokea, että heidän on ”pakko” vastata kyselyyn, kun kehoitus siihen on tullut etsivältä nuorisotyöntekijältä. Joistakin kyselyyn tulleista vastauksista saattoi huomata, ettei vastaaja välttämättä ollut paneutunut kysymyksiin niin huolellisesti kuin olisi ollut toivottavaa. Kyselyn vastausprosentti oli suhteellisen suuri (81%), mikä osaltaan aiheuttaa epäilyksiä siitä, ettei vastaaminen välttämättä tapahtunut kaikkien kohdalla puhtaasti omasta halusta. Toisaalta korkea vastausprosentti voi olla seurausta siitäkin, että vastaajat ovat kokeneet päässeensä aidosti vaikuttamaan heitä itseään koskeviin asioihin kyselyyn vastatessaan (Ronkainen & Karjalainen 2008, 40).

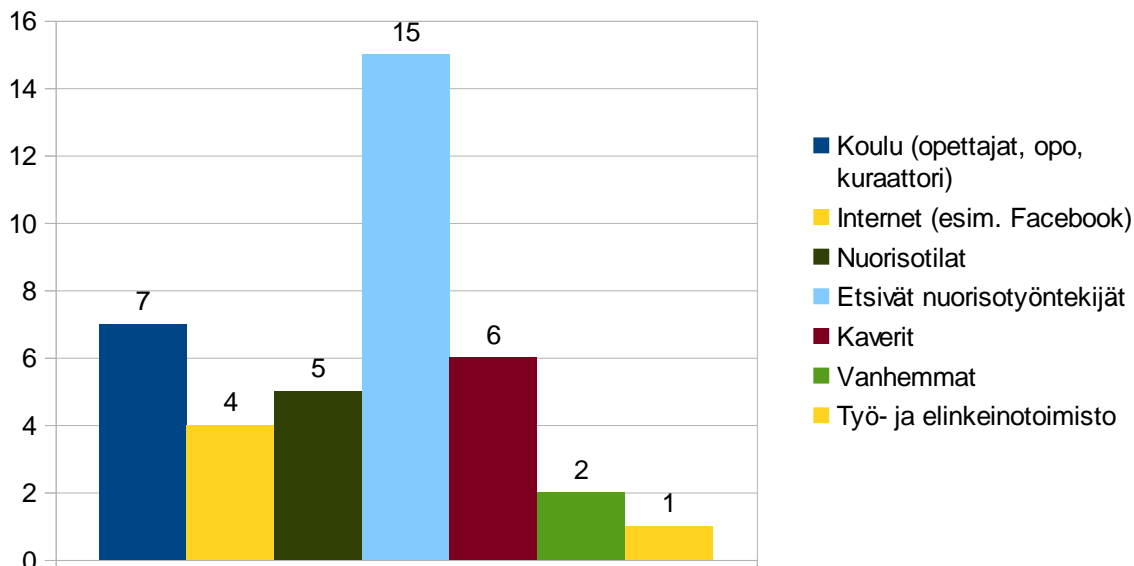
5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esittelen verkkokyselyn avulla keräämäni aineiston. Olin jakanut kyselylomakkeen kysymykset teeman mukaisesti eri ryhmiin, ja käyn läpi kunkin ryhmän vastaukset omassa alaluvussa.

Kyselyn otanta oli 22 etsivän nuorisotyön asiakasta, ja vastauksia tuli yhteensä 18 kappaletta, joten kyselyn vastausprosentti oli noin 81%. Vastaajista 11 oli naisia ja 7 miehiä. Vastaajien ikäjakauma oli 15-24 vuotta ja keski-ikä 18,5 vuotta. Etsivän nuorisotyön palveluiden asiakkuuden kesto vaihteli 0-3 kuukaudesta yli 12 kuukauteen; suurin osa (kuusi henkilöä) vastaajista oli ollut asiakkaana 4-6 kuukautta. Vastaajista 11 henkilöä oli kuullut etsivästä nuorisotyöstä jo ennen asiakkuuttaan ja selvästi tärkein tiedonsaannin kanava oli etsivät nuorisotyöntekijät. Etsivien nuorisotyöntekijöi-

den lisäksi vastaajat olivat saaneet tietoa etsivästä nuorisotyöstä koulusta, internetistä, nuorisotiloilta, kavereilta, vanhemmilta sekä työ- ja elinkeinotoimistosta.

KUVIO 1. Tiedonsaanti etsivästä nuorisotyöstä

5.1 Etsivä nuorisotyö

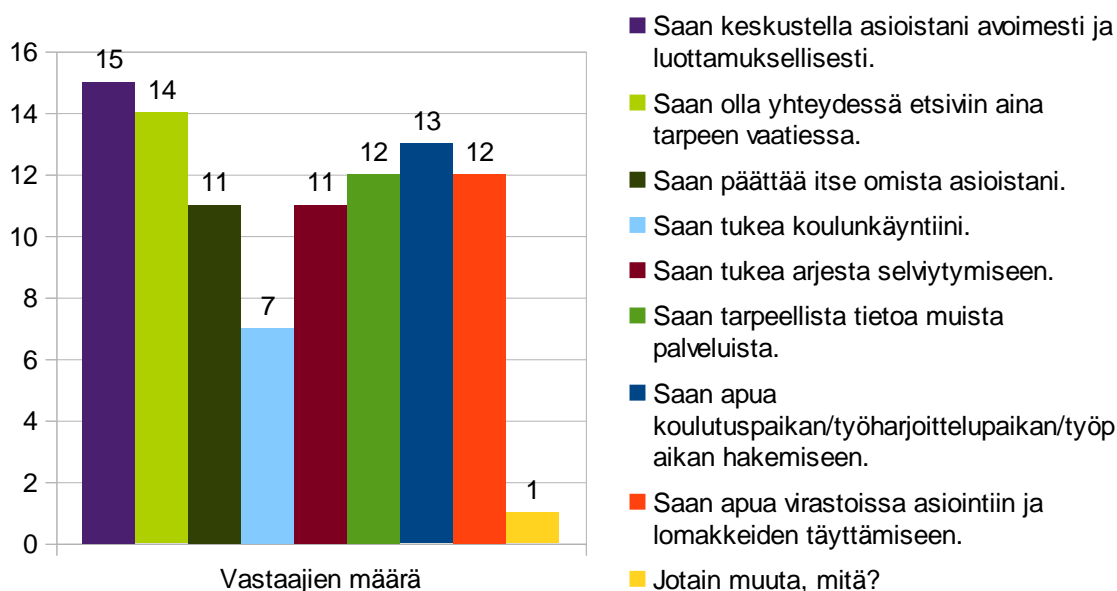
Etsivä nuorisotyö -osion tarkoituksena oli kartoittaa, millaista apua vastaajat ovat käytännössä saaneet etsivän nuorisotyön kautta ja selvittää vastaajien tyytyväisyyttä etsivän nuorisotyön tarjoamiin palveluihin. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, millä tavoin vastaajat kehittäisivät tai muuttaisivat etsivän nuorisotyön toimintamalleja, jotta ne toimisivat parhaalla mahdollisella tavalla ja vastaisivat paikallisten nuorten tarpeisiin mahdollisimman hyvin.

Etsivän nuorisotyön kanssa tehdyt käytännön toimenpiteet ja tuen muoto vaihtelivat vastaajakohtaisesti. Eniten esille nousseita asioita olivat avunsaanti asuntoasioiden hoitamisessa, virastoissa asioinnissa, ”paperihommissa” sekä erilaisissa koulunkäyntiin, opiskeluun ja työnhakuun liittyvissä asioissa. Lisäksi mainittiin etsivien työntekijöiden järjestämä pienryhmätoiminta ja kuljetuksissa avustaminen tarpeen vaatiessa. Vastauksissa kerrottiin etsivästä nuorisotyöstä ja etsivien työntekijöiden kanssa kes-

kustelusta olleen apua arjenhallinnassa, vaikeissa elämäntilanteissa sekä ongelmien ja mielen päällä olleiden asioiden selvittämisessä – erään vastaajan mukaan etsivä työ on:

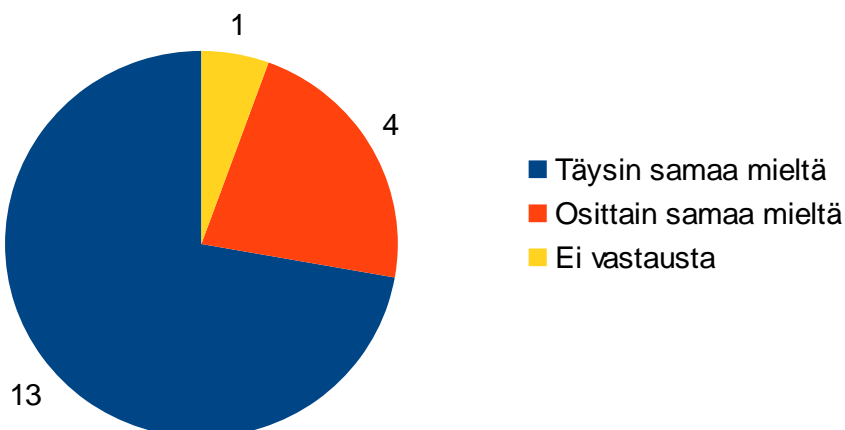
”...auttanut eteenpäin ja pääsemään pohjalta maan tasalle.” (V8)

Vastaajille esitettiin väittämien muodossa joitakin etsivän työn ominaispiirteitä tai toimintatapoja, joista heidän tuli valita tärkeinä pitämiään asioita. Lisäksi vastaajat saattoivat tarpeen mukaan lisätä sellaisia tärkeitä koettuja etsivän työn piirteitä, joita ei valmiissa vastausvaihtoehdoissa ollut lueteltu. Kysymyksen kaikki vaihtoehdot saivat suunnilleen yhtä paljon kannatusta, joskin vain alle puolet vastaajista (7 henkilöä) piti koulunkäyntiin saatua tukea itselleen tärkeänä asiana etsivässä työssä. Tärkeimmiksi etsivän työn piirteiksi vastausten perusteella nousivat mahdollisuus keskustella asioistaan avoimesti ja luottamuksellisesti, mahdollisuus olla yhteydessä etsiviin aina tarpeen vaatiessa sekä koulutus-, työharjoittelu- tai työpaikan hakemiseen saatu apu. Yksi vastaajista lisäsi tärkeäksi piirteeksi mahdollisuuden saada etsiviltä työntekijöiltä kyydin, jos on asioita hoidettavana.

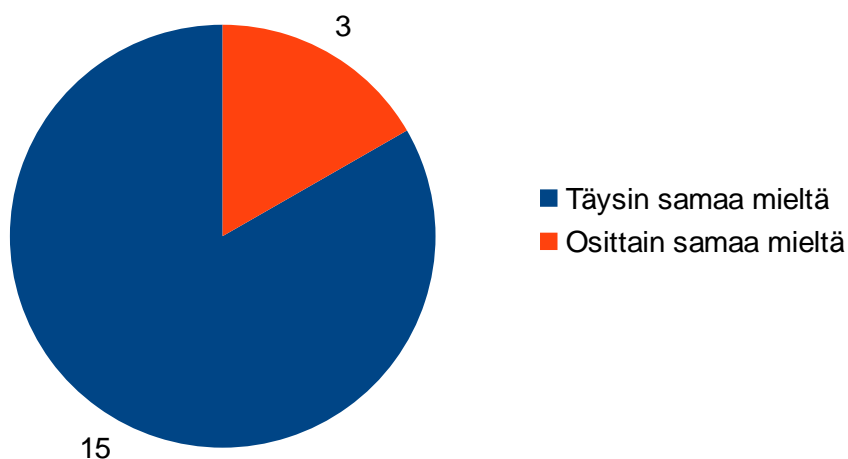

KUVIO 2. Etsivän nuorisotyön tärkeimmät toimenpiteet

Seuraavaksi vastaajille esitettiin kuusi etsivään nuorisotyöhön liittyvää väittämää, joihin tuli vastata valitsemalla omaa mielipidettä eniten vastaava vaihtoehto. Vastaa- jille tarjottiin mahdollisuus perustella vastauksiaan pyytämällä heitä kertomaan, miten etsivän nuorisotyön pitäisi muuttua tai kehittyä, jotta he olisivat samaa mieltä esitetty- jen väittämien kanssa.

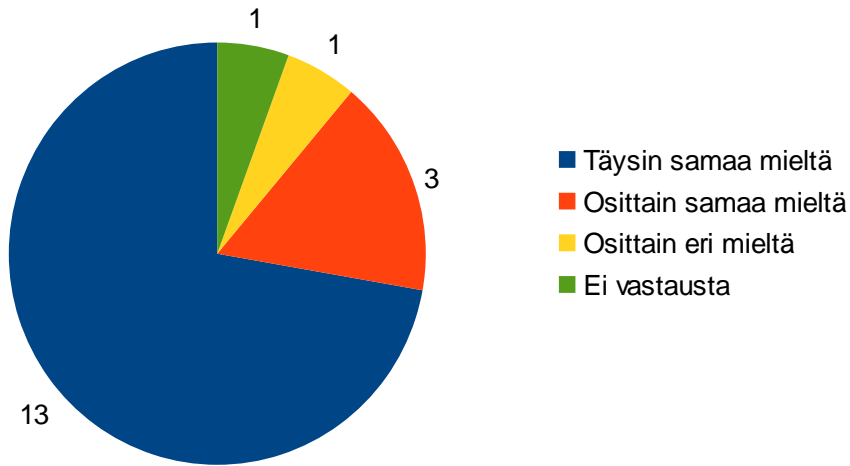
KUVIO 3. Tyytyväisyys etsivän nuorisotyön palveluihin

KUVIO 4. Etsiviltä työntekijöiltä saa riittävästi apua

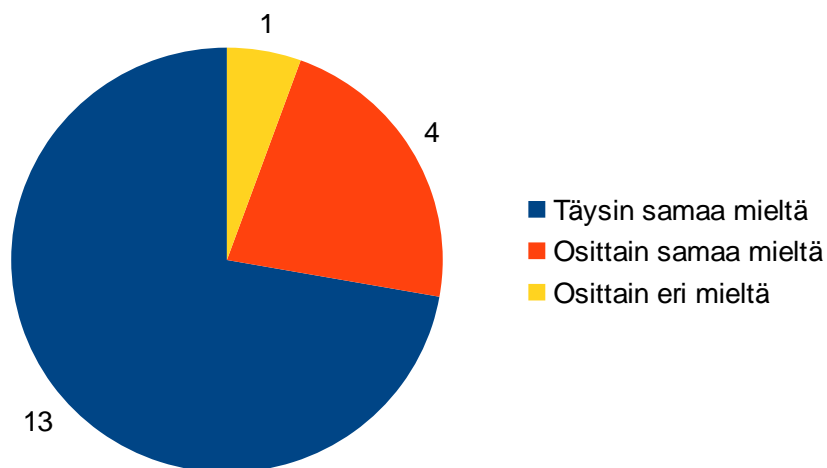
Etsivään nuorisotyöhön kokonaisuutena oltiin vastausten perusteella suhteellisen tyytyväisiä. Kolmetoista vastaajaa kertoi olevansa täysin tyytyväisiä ja neljä vastaajaa osittain tyytyväisiä etsivän nuorisotyön tarjoamiin palveluihin. Etsiviltä työntekijöiltä

riittävästi apua ja tukea koki saaneensa 15 vastaajaa täysin ja kolme vastaajaa osittain.

KUVIO 5. Etsivän nuorisotyön puoleen on helppo kääntyä

Kemijärvellä etsivän nuorisotyön yhtenä tärkeänä tavoitteena on madaltaa kynnystä avunhakemiseen ja turvallisen aikuiskontaktin löytymiseen (Kemijärven kaupunki 2012). Vastaajista suurin osa oli joko täysin samaa mieltä (13 vastaajaa) tai osittain samaa mieltä (3 vastaajaa) siitä, että etsivän nuorisotyön puoleen on helppo kääntyä; väitteen kanssa osittain eri mieltä oli yksi vastaaja.

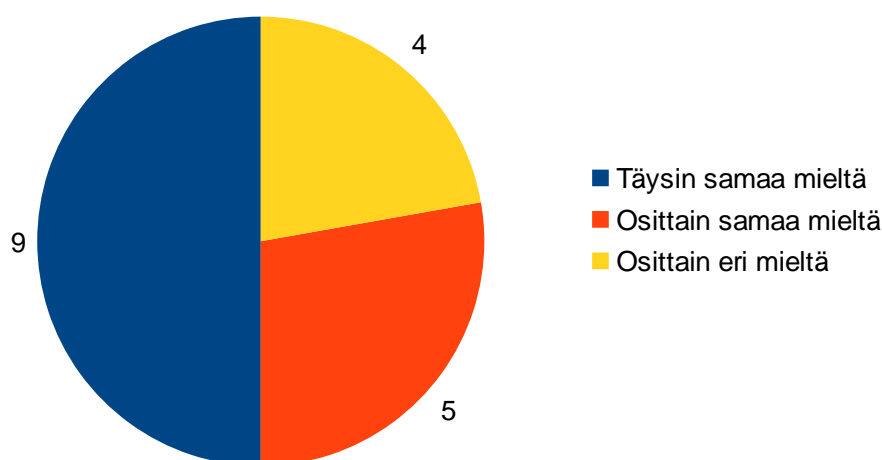
KUVIO 6. Itseä koskeviin toimenpiteisiin voi vaikuttaa

Etsivä nuorisotyö perustuu toiminnan vapaaehtoisuuteen sekä asiakkaan kunnioittamiseen ja itsemääräämisoikeuteen (Huhtajärvi 2007, 446-447). Tämän periaatteen toteutumisen vuoksi on tärkeää, että asiakkailla on mahdollisuus päättää itse, millaista apua he haluavat ottaa vastaan etsiviltä työntekijöiltä. Suurin osa vastaajista koki voivansa vaikuttaa siihen, mitä etsivät nuorisotyöntekijät heidän kanssaan tekevät: täysin tai osittain samaa mieltä oli 17 vastaajaa ja osittain eri mieltä yksi vastaaja. Eräs vastaaja kommentoi seuraavasti:

”Välillä tuntui että etsivät ”piinasivat”, se alkoi ahdistamaan. Mutta nyt kun asiaa ajattelee jälkikäteen se oli hyväkin asia.” (V15)

Nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen on tärkeää, mutta mielestäni tämä kommentti osoittaa, että työntekijä voi tarpeen mukaan toimia aktiivisemminkin, jotta nuoren kanssa työskentelyssä päästäisiin eteenpäin. Nuoret saattavat kokea turvallisuuden tunnetta, kun työntekijä osoittaa aikuisen roolinsa puuttumalla asioihin aktiivisesti. Oleellista on löytää tasapaino niin, ettei käyttydy liian toverillisesti, mutta ei myöskään liian kontrolloivasti tai holhoavasti. (Hjort 1995, 81.) Työntekijöiden tulee myös olla kärsivällisiä eikä luovuttaa nuoren suhteen, vaikka luottamuksen rakentamisessa kestäisi kauankin:

Asiakkaat saattavat koetella työntekijöitä – testata, heitetäänkö heidät ulos tästäkin palvelusta, kun he jättävät kymmenennen kerran tulematta sovittuun tapaamiseen (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 77).

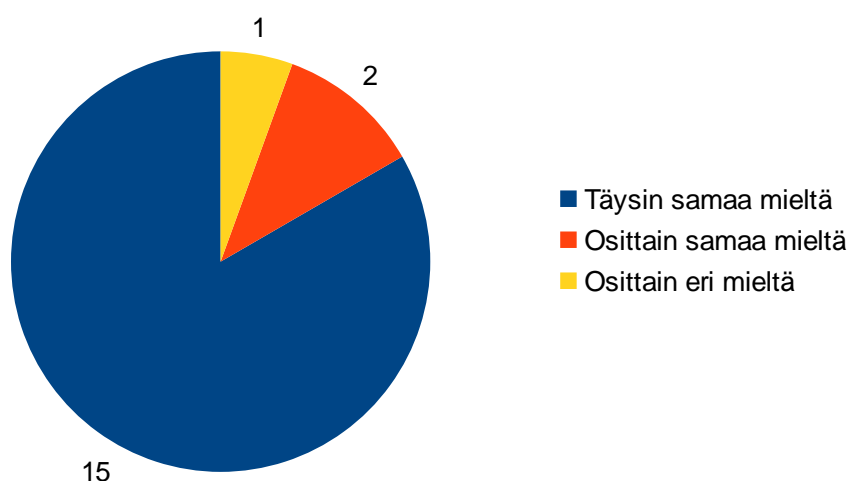

KUVIO 7. Etsivästä nuorisotyöstä löytää helposti tietoa

Puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että etsivästä nuorisotyöstä on helppo löytää tietoa, kun taas toinen puolisko oli joko osittain samaa mieltä (5 vastaajaa) tai osittain eri mieltä (4 vastaajaa). Kokemus tiedonsaannin vaikeuksista kävi ilmi myös vastausten perusteluissa, joissa kaivattiin etsivälle työlle enemmän mainostusta ja etsivän työn kuvan selkeyttämistä nuorille. Vastaajien mukaan monet paikalliset nuoret luulevat etsivien nuorisotyöntekijöiden olevan sosiaalityöntekijöihin tai poliisiin rinnastettavissa olevia viranomaisia, mikä synnyttää nuorissa epäluuloja etsiviä kohtaan.

”Ehkä hieman nuorille selvennystä tästä etsivä nimikkeestä että ei tule väärinkäsityksiä. Moni luulee että etsivät kyttäävät ja ilmoittavat vain sossuun tekemisiä ja kertovat eteenpäin.” (V7)

Etsivä nuorisotyö on ollut Kemijärvellä toiminnassa alle kaksi vuotta, mikä osaltaan saattaa selittää joidenkin nuorten epäilevää suhtautumista etsiviin työntekijöihin. Työmuoto ei ole nuorten keskuudessa vielä niin tunnettu, että he olisivat tietoisia sen tarkoituksesta ja periaatteista. Usein nuorille selviää vähitellen, että etsivät työntekijät eivät ole ”naamioituneita poliiseja”, vaan nuorisotyöntekijöitä, joiden tarkoituksena on nuorten auttaminen (Hjort 1995, 27).

KUVIO 8. Etsivää nuorisotyötä voisi suositella kavereille

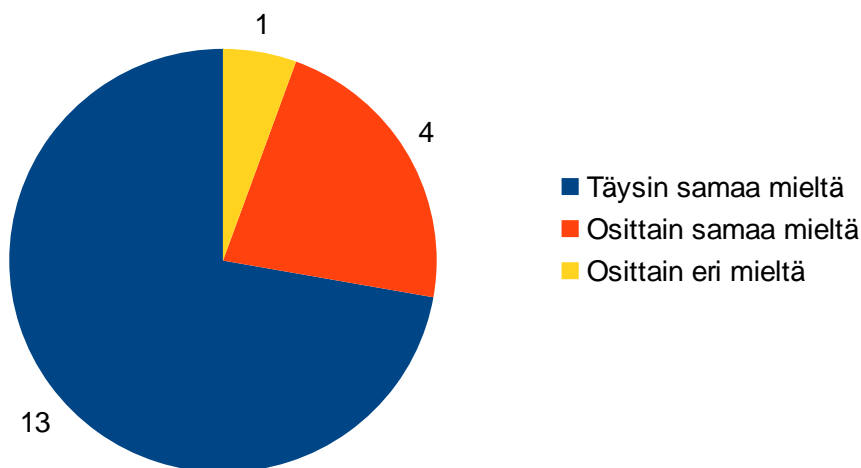
Vastaajista 15 henkilöä kertoi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että he voisivat suositella etsivää nuorisotyötä kavereilleen; osittain samaa mieltä oli kaksi vastaajaa

ja osittain eri mieltä yksi vastaaja. Kun nuoret saavat kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä ja alkavat pitää sitä uskottavana toimintamuotona, he myös todennäköisesti kertovat toisilleen saamastaan tuesta ja kehottavat avun tarpeessa olevia kavereitaan ottamaan yhteyttä etsiviin työntekijöihin (Niskanen 2013). Tällaiset nuorelta toiselle leviävät myönteiset mielikuvat ovat omiaan auttamaan etsivän nuorisotyön tunnettuuden lisääntymistä paikkakunnalla.

5.2 Etsivä nuorisotyöntekijä

Kyselyn seuraavassa osassa keskityttiin selvittämään nuorten tyytyväisyyttä ja kehitysideoita suhteessa etsiviin nuorisotyöntekijöihin. Lisäksi vastaajat saivat omin sanoin kertoa millainen on heidän mielestään hyvä etsivä nuorisotyöntekijä, jotta saataisiin selville millaisia ammatillisia vaatimuksia vastaajilla on etsiviä työntekijöitä kohtaan.

Vastaajille esitettiin etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa työskentelyyn liittyviä väitteitä, joihin tuli vastata valitsemalla omaa mielipidettä eniten vastaava vaihtoehto. Tämän jälkeen vastaajille tarjottiin mahdollisuus perustella vastauksiaan ja kertoa, miten he toivoisivat etsivien työntekijöiden muuttavan tai kehittävän toimintatapojaan, jotta he olisivat samaa mieltä edellä esitettyjen väitteiden kanssa. Vastaajista ne, jotka olivat väitteiden kanssa osittain samaa, osittain eriä tai täysin eriä mieltä, eivät esittäneet avoimen kysymyksen vastauksissaan konkreettisia kehitysideoita etsivien toimintatapoihin. Osa vastaajista ei tiennyt, miten etsivät voisivat muuttaa toimintatapojaan, osa taas koki, ettei minkäänlaisia muutoksia tarvitse tehdä.

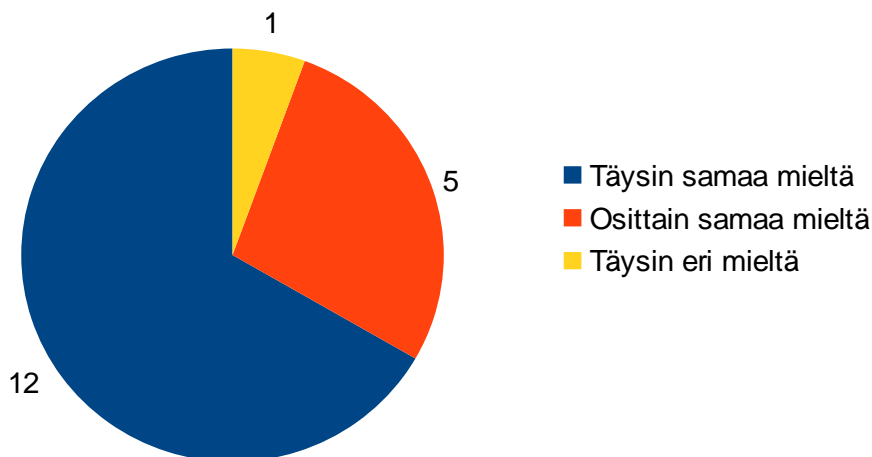

KUVIO 9. Etsivät työntekijät ovat helposti lähestyttäviä

Suurin osa vastaajista (13 henkilöä) koki etsivien työntekijöiden olevan helposti lähestyttäviä; neljä vastaajaa oli väittämän kanssa osittain samaa ja yksi vastaaja osittain eri mieltä. Yksi vastaajista (V8) koki, että etsivien tulisi ”muuttaa itseään jollakin tavalla”, jotta he olisivat helpommin lähestyttäviä; tarkemmin vastaaja ei muutostarvetta kuvaillut. Hjortin (1995, 69) mukaan jokainen nuori on kohdattava omalla tavallaan. Joitakin voi lähestyä ja puhutella suoraan, kun taas toiset kaipaavat enemmän omaa tilaa ja hitaampaa lähestymistapaa. Nuoren persoonallisuus vaikuttaa siis paljon siihen, millä tavoin työntekijän tulisi toimia ollakseen helposti lähestyttävä. Tämä edellyttää työntekijältä hyvää sosiaalista silmää ja tilanteenlukutaitoa, sekä nuorten yksilöllisyyden huomioimista.

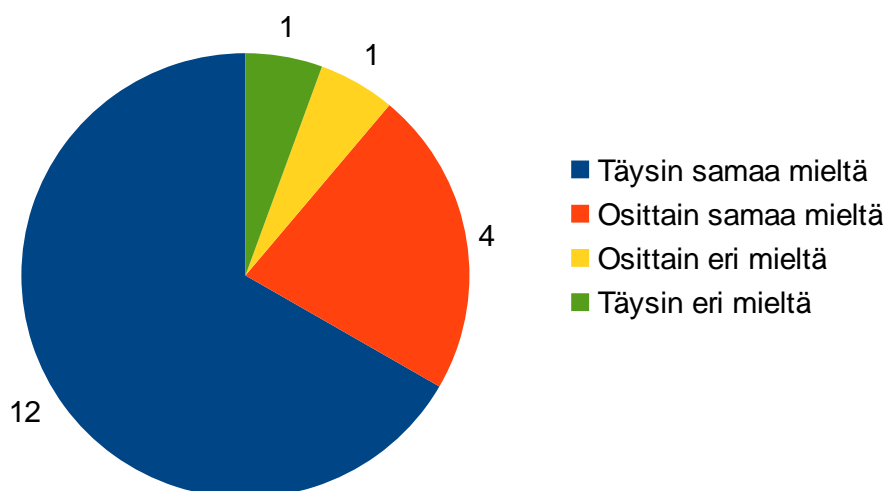
”Se että heihin on vaikea lähestyä on kyllä vain asenteesta kiinni, itsellä oli hieman negatiivinen asenne aluksi, mutta nyt ymmärrän, että he haluavat vain auttaa!” (V18)

KUVIO 10. Etsiviin työntekijöihin voi luottaa

Nuoren ja työntekijän välinen luottamus luo perustan kaikelle etsivän nuorisotyön puitteissa tapahtuvalle toiminnalle. Luottamuksen kautta rakennetaan nuoren kiinnittymistä toimintaan sekä kehitetään asiakkuussuhdetta eteenpäin. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 77.) Yhtä vastaajaa lukuun ottamatta kaikki vastaajat kokivat voivansa luottaa etsiviin työntekijöihin joko täysin (12 vastaajaa) tai osittain (5 vastaajaa). Vastaaja, joka ei kokenut voivansa luottaa etsiviin työntekijöihin, oli ollut asiakkuussuhteessa alle neljä kuukautta. Tämä seikka saattaa osaltaan vaikuttaa vastaajan kokemukseen luottamuksen puuttumisesta, sillä luottamussuhteen rakentuminen nuoren ja työntekijän välille vaatii oman aikansa.

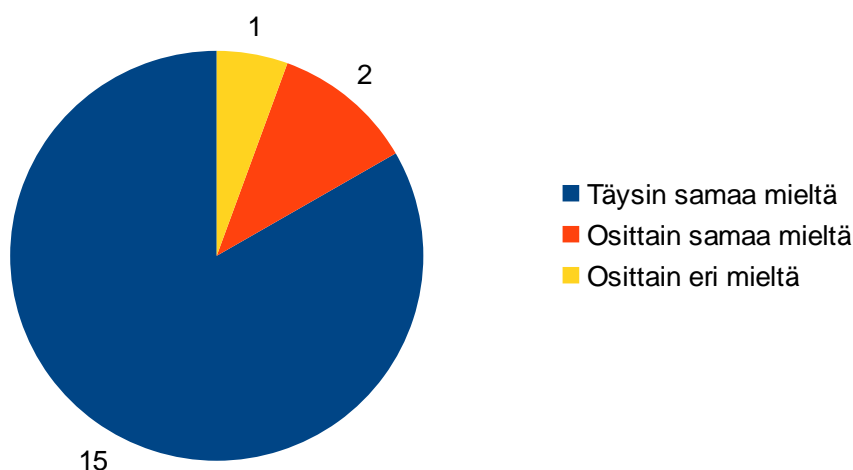

KUVIO 11. Etsivien työntekijöiden kanssa voi puhua avoimesti

Suurin osa vastaajista oli joko täysin samaa mieltä (12 vastaajaa) tai osittain samaa mieltä (4 vastaajaa) siitä, että he voivat keskustella etsivien työntekijöiden kanssa avoimesti; vastaajista yksi oli osittain eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä väitteen kanssa. Nuoren ja työntekijän väliseen avoimuuteen vaikuttaa paljon nuoren luottamus etsivään ja tämän vaitiolovelvollisuuteen:

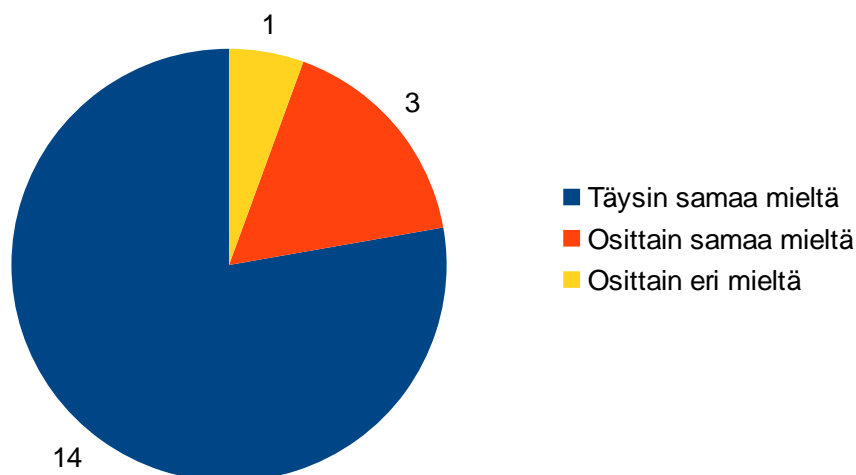
Ainoastaan silloin, kun nuoret voivat luottaa siihen, etteivät heidän antamansa tiedot kulje eteenpäin ilman heidän lupaansa, he uskaltavat käyttää työntekijöitä apunaan ja tukeutua heihin elämänsä kriisitilanteissa (Huhtajärvi 2007, 446).

Luottamussuhde vahvistuu asiakkuuden edetessä, jolloin myös nuoren avoimuus etsivää työntekijää kohtaan voi lisääntyä. Nuori saa kuitenkin aina itse päättää siitä, mitä hän itsestään ja omista asioistaan etsivälle työntekijälle jakaa, eikä kaikilla ole välttämättä kiinnostusta tai tarvetta syvällisille keskusteluille. Tässäkin asiassa nuoren itsemääräämisoikeutta ja päätöksiä tulee kunnioittaa.

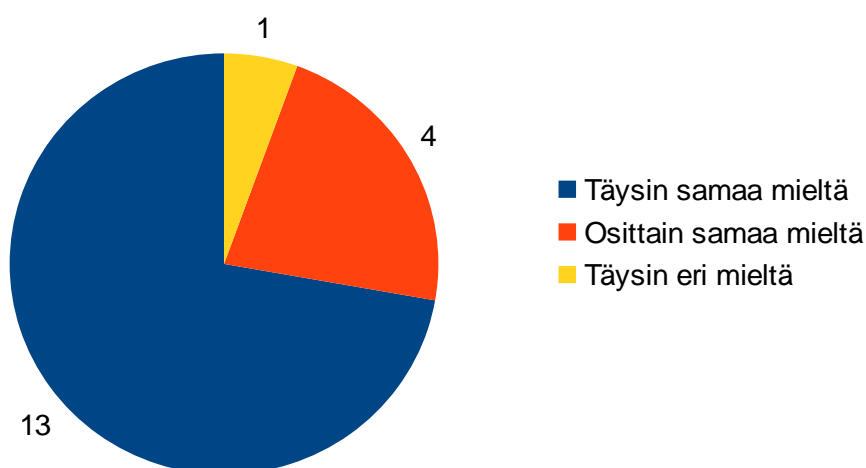
KUVIO 12. Etsivien kanssa on helppo tehdä yhteistyötä

Vastaajista 15 henkilöä oli täysin samaa mieltä ja 2 henkilöä osittain samaa mieltä siitä, että etsivien työntekijöiden kanssa on helppo tehdä yhteistyötä.

KUVIO 13. Etsiviltä työntekijöiltä saa riittävästi tukea

Etsivän nuorisotyöntekijän rooli on olla nuorelle tukihenkilö ja turvallinen aikuinen, joka kulkee nuoren rinnalla ja saattaa tämän tarvittaviin palveluihin (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 30). On tärkeää, että nuoret saavat tukeutua etsiviin työntekijöihin aina tarpeen vaatiessa ja että etsivät tukevat nuoria parhaansa mukaan. Vastaajista 14 oli täysin samaa mieltä siitä, että he saavat etsiviltä työntekijöiltä riittävästi tukea osittain samaa mieltä oli kolme vastaajaa ja osittain eri mieltä yksi vastaaja.

KUVIO 14. Etsivät työntekijät ovat aidosti kiinnostuneita

Etsivässä nuorisotyössä on tärkeää pyrkiä aitoon kontaktiin nuoren kanssa. Etsivän työntekijän tulee olla aidosti läsnä, kuunnella ja olla kiinnostunut siitä, mitä nuorilla on sanottavanaan, välittää ja pyrkiä itsekkin olemaan mahdollisimman rehellinen ja aito –

nuoret huomaavat nopeasti, mikäli näin ei ole. (A-klinikkasäätiö 2007, 34-35.) Aidon, turvallisen ja välittävän aikuiskontaktin tarjoaminen nuorille onkin ollut yksi keskeisimmistä Kemijärven etsivän nuorisotyön tavoitteista (Kemijärven kaupunki 2012). Vastaajista 17 henkilöä koki olevansa joko täysin (13 henkilöä) tai osittain (4 henkilöä) samaa mieltä siitä, että etsivät työntekijät ovat aidosti kiinnostuneita heidän asioistaan; yksi vastaajista oli väitteen kanssa täysin eri mieltä.

Pyydettyäessä vastaajia kuvailemaan millainen on heidän mielestään hyvä etsivä nuorisotyöntekijä, nousi esiin monenlaisia piirteitä ja ominaisuuksia, mutta vastausten linja oli kuitenkin suhteellisen yhteneväinen. Selvästi eniten vastauksissa esille nousseita ominaisuuksia olivat luotettavuus, helposti lähestyttävyyys sekä asioiden selvittämisessä auttaminen. Useassa vastauksessa kerrottiin hyvän etsivän olevan nuoren mielipiteet huomioiva ja niiden mukaan toimiva, aidosti kiinnostunut nuorten asioista, hyvä kuuntelemaan, yhteistyöhaluinen ja -kykyinen, mukava ja rento. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että etsivä ei tuomitse nuorta, ei vähättele tämän ongelmia eikä painosta tekemään jotakin, vaan toimii enemmän neuvoo-antavassa roolissa. Muita vastauksissa mainittuja tärkeitä etsivän työntekijän ominaisuuksia olivat mm. rehellisyys, huumorintajuisuus, avoimuus, iloisuus, sosiaalisuus, huolehtivaisuus ja asianmukaisuus. Yksi vastaaja (V10) piti myös tärkeänä sitä, että etsivällä työntekijällä on tieto siitä, miten palvelujärjestelmä toimii, jotta hän osaa auttaa avun tarpeessa olevaa nuorta. Muutamissa vastauksissa mainittiin esimerkkinä hyvistä etsivistä Kemijärven etsivät nuorisotyöntekijät.

*”Sellainen joka haluaa auttaa nuorta, ihan perusasioissakin, ei tuomitse nuorta, kuuntelee ja yrittää ymmärtää, eikä vähättele nuoren ongelmia.”
(V17)*

5.3 Etsivä nuorisotyö Facebookissa

”Kaikilla ei välttämättä ole uskallusta ottaa yhteyttä puhelimitse ym. joten netissä kirjoittaminen on hyvä vaihtoehto.” (V11)

Etsivän nuorisotyön Kempan Raiteilla –profiili Facebookissa on koettu Kemijärvellä hyväksi etsivän työn apuvälineeksi (Kemijärven kaupunki 2012). Yleisesti ottaen verkossa tehtävä etsivä työ tarjoaa nuorille mahdollisuuden olla yhteydessä etsiviin työntekijöihin helposti, nopeasti ja halutessaan täysin anonyymisti. Anonyymius mataltaa puhumisen kynnystä, jolloin nuori saattaa lyhyenkin aikaa kestäneen kontaktin jälkeen kertoa etsivälle työntekijälle vaikeista ja jopa traumaattisista kokemuksistaan, joita saattaisi olla vaikea ottaa puheeksi kasvotusten. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 63.) Tämän osion tarkoituksena oli kartoittaa nuorten kokemuksia Facebookin käytöstä yhteydenpitovälineenä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa ja selvittää sen tarpeellisuutta nuorten näkökulmasta.

Vastaajista suurin osa (12 henkilöä) oli Kempan Raiteilla -profiilin kaveri Facebookissa. Seitsemän vastaajaa kertoi juttelevansa usein etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa Facebookin kautta, kymmenen vastaajaa jutteli joskus ja yksi vastaaja ei ollenkaan. Selvästi suurin osa vastaajista (16 henkilöä) koki Kempan Raiteilla -profiilin olevan tarpeellinen. Tarpeellisuutta perusteltiin vastauksissa sillä, että Facebookin kautta etsivät saa helposti ja nopeasti kiinni ja yhteydenpito on mahdollista, vaikka puhelin ei olisi jostain syystä käytettävissä (puhelin rikki, saldo loppu). Muutama vastaaja (2 henkilöä) koki, että internetin kautta voi olla helpompi lähestyä etsiviä työntekijöitä kuin kasvotusten tai puhelimitse. Ne vastaajat, jotka eivät kokeneet Kempan Raiteilla -profiilia tarpeelliseksi, kertoivat, että ovat etsiviin yhteydessä mieluummin kasvotusten/henkilökohtaisesti.

Tämän osion lopuksi vastaajilta kysyttiin, voisiko Facebookia tai jotain muuta Internet-palvelua hyödyntää heidän mielestään Kemijärven etsivässä nuorisotyössä entistä enemmän tai paremmin. Vastaukset tähän kysymykseen olivat hyvin yhteneväisiä - muutamaa en tiedä -vastausta lukuun ottamatta kaikki vastaajat kokivat, ettei verkotyötä voida hyödyntää millään uudella tavalla tai vaihtoehtoisesti siinä ei nähty mitään paranneltavaa.

5.4 Vapaa sana

Vapaa sana -osioon tuli yhteensä kuusi vastausta. Kommentit olivat yksinomaan positiivisia – niissä kiiteltiin etsiviä nuorisotyöntekijöitä hyvin tehdystä työstä sekä kehoitettiin ”jatkamaan samaan malliin”. Vapaa sana -osion vastaukset olivat yhteneväisiä kyselyvastausten yleisen linjan kanssa, jonka mukaan nuoret tuntuivat olevan suhteellisen tyytyväisiä etsivän nuorisotyön tarjoamiin palveluihin. Sama ilmiö on havaittavissa myös valtakunnallisesti – nuoret ovat viime vuosien aikana löytäneet etsivän nuorisotyön ja alkaneet pitää sitä uskottavana toimintamuotona. Tästä kertoo toiminnan voimakas kasvu ja esimerkiksi se, että nuorten omien yhteydenottojen määrä kasvoi 192 kontaktista 452 kontaktiin vuosien 2010 ja 2011 välisenä aikana. (Niskanen 2013.)

”Nuorisoetsivä on kyllä erinomainen työ ja arvostan heidän työtään. He ovat nuoren puolella ja auttavat nuoria. Tällaista juuri tarvitaan!” (V18)

Mielestäni tässä kommentissa kiteytyy hyvin se etsivän nuorisotyön vahvuus, joka osaltaan selittää työmuodon suosiota nuorten keskuudessa. Etsivä työntekijä on eräänlainen nuoren puolella oleva liittolainen, joka toimii tulkkina ja kynnyksen madaltajana nuoren ja yhteiskunnan välillä. Etsivä työntekijä tukee nuorta kaikin mahdollisin tavoin niissä asioissa, joissa tämä kokee tarvitsevansa apua, ja auttaa nuorta myös pääsemään jaloilleen ja ottamaan vastuun omasta elämästään. (Hjort 1995, 87) Tämän lisäksi yksi suosion selittävä tekijä saattaa olla se, että etsivässä työssä kiinnitetään huomio nuoren ongelmien sijaan tämän persoonallisuuteen, tulevaisuudentoiveisiin, kykyihin ja kiinnostuksenkohteisiin, minkä kautta pyritään vahvistamaan nuoren itseluottamusta (mt., 87-89). Etsivän nuorisotyön kohderyhmään kuuluvat nuoret eivät välttämättä ole aiemmin saaneet kokea tällaista myönteistä suhtautumista itseensä auktoriteettiasemassa olevilta aikuisilta, joten ei ole ihmeäkään, että niin suuri osa nuorista kokee etsivän nuorisotyön hyväksi ja tarpeelliseksi toimintamuodoksi.

6 YHTEENVETO

Kyselyvastausten perusteella voi yleisesti todeta, että Kemijärvellä on onnistuttu tavoitteessa kehittää hyvin paikallisten nuorten tarpeita vastaava etsivän nuorisotyön malli. Kyselyyn vastanneet etsivän nuorisotyön asiakkaat olivat suurimmilta osin tyytyväisiä etsivän nuorisotyön tarjoamiin palveluihin ja he kokivat saaneensa etsivän nuorisotyön kautta riittävästi apua omissa tilanteissaan. Etsivien työntekijöiden työpanokseen oltiin pääasiassa tyytyväisiä, ja yleisesti ottaen nuoret pitivät etsivää nuorisotyötä hyvänä ja tarpeellisena työmuotona Kemijärvellä.

”Hyvin ne vetää, jatkavat vain samaan malliin ni hyvä se on.” (V10)

Palveluiden toimivuuden arvioinnin kannalta on oleellista miettiä, toimivatko etsivät nuorisotyöntekijät työssään etsivän työn perusperiaatteita noudattaen. Yksi tärkeimmistä periaatteista on toiminnan vapaaehtoisuus ja asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Vastausten perusteella nuoret saavat Kemijärvellä itse päättää haluavatko he etsivän työn asiakkaiksi vai eivät ja asiakkaan roolissa he saavat itse vaikuttaa siihen, millaista apua ottavat työntekijöiltä vastaan. Nuoret kokivat myös itse toiminnan vapaaehtoisuuden ja sen, ettei etsivä työntekijä painosta nuorta liikaa, tärkeiksi etsivän työn piirteiksi. Etsivässä työssä on keskeistä, että työn tekemisen lähtökohdista ovat aina asiakkaan omat toiveet ja näkemykset tuen tarpeesta. Kyselyvastauksista kävi ilmi, että Kemijärvellä kunkin nuoren kohdalla on toimittu yksilöllisesti ja etsivältä työltä saatu apu on vastannut nuoren senhetkisiä tarpeita – tukea on saatu niin asuntoasioiden selvittelyssä, koulunkäynnissä kuin arjenhallinnassakin. Mielestäni Kemijärvellä toimitaankin näin ollen etsivää työtä toteuttaen ja periaatteiden mukaisesti nuorten lähtökohdista käsin.

Facebookin Kempan Raiteilla –profiilia pidettiin kyselyvastauksissa lähes yksinomaan tarpeellisena ja käteväenä yhteydenpitovälineenä nuoren ja etsivän työntekijän välillä. Vastaukset osoittivat, että verkkoympäristön ja sosiaalisen median käyttö etsivän työn yhtenä työkaluna on kannattavaa ja että Kemijärvellä on osattu hyödyntää sen tarjoamat mahdollisuudet nuorten näkökulmasta tarkasteltuna niin hyvin kuin mahdollista. Kemijärven etsivien työntekijöiden kokemusten ja kirjallisuudesta peräi-

sin olleen tiedon perusteella olikin odotettavissa, että myös nuoret kokevat Facebookissa tapahtuvan viestittelyn hyväksi yhteydenpitokeinoksi sen tarjoaman anonymiteetin, helppouden ja nopeuden vuoksi.

Kyselyvastausten perusteella tärkein kehittämiskohde Kemijärvellä on etsivän nuorisotyön tunnettuuden edistäminen paikkakuntalaisten nuorten keskuudessa. Nuoret toivoivat, että etsivästä työstä olisi helpompi löytää tietoa ja että sitä mainostettaisiin enemmän julkisesti. Se, mikä olisi nuorten mielestä paras markkinointikanava, ei käynyt tutkimuksen yhteydessä ilmi. Vastausten perusteella eniten tietoa etsivästä nuorisotyöstä oli tähän asti saatu suoraan työntekijöiltä, ja esimerkiksi internet tai koulu eivät olleet kovinkaan merkittäviä tiedonsaannin kanavia. Internet saattaa olla monille nuorille ensisijainen ja luontevin paikka tiedonhakuun, jolloin verkosta löytyvän tiedon tulee olla kattavaa ja ajankohtaista. Tärkeää on myös, että etsivät työntekijät näyttäytyvät ja esittäytyvät nuorille kaikissa mahdollisissa tilanteissa ja tekevät itseään tällä tavalla tunnetuiksi nuorten keskuudessa. Tunnettuuden edistämiseen vaikuttavat luonnollisesti myös etsivän nuorisotyön asiakkaat ja heidän läheisensä – kun ihmiset saavat kokemuksia etsivästä työstä, he todennäköisesti kertovat siitä eteenpäin ja myös suosittelevat toimintaa muille avun tarpeessa oleville. Paikkakuntalaisten parissa leviävä ns. hiljainen tieto etsivästä työstä tekee toimintaa koko ajan tunnetummaksi ja enemmän luottamusta herättäväksi. Tästä huolimatta on syytä panostaa myös etsivän nuorisotyön aktiivisempaan mainostamiseen nuorten toiveiden mukaisesti.

Tarvetta tunnettuuden edistämiseksi perusteltiin kyselyvastauksissa myös nuorten mahdollisilla epäluuloilla etsiviin työntekijöihin liittyen. Vastausten mukaan paikallisilla nuorilla on edelleen ennakkoluuloja etsiviä nuorisotyöntekijöitä kohtaan, ja heitä pidetään ”kyttävänä” viranomaisina; toisin sanoen kaikki nuoret eivät ole tietoisia etsivän työn peruseräilyistä ja tarkoituksesta. Nyt, kun etsivä nuorisotyö on toimintamuotona jokseenkin vakiintunut, voisi mainostuksen apuna käyttää tosielämän ”case”-esimerkkejä. Toisin sanoen kertoa nuorille esimerkiksi kouluvierailuiden tai muiden markkinointitilaisuuksien yhteydessä etsivän nuorisotyön asiakkaina olleiden tarinoita – mistä työskentelyssä on lähdetty liikkeelle, millä tavoin etsivät työntekijät ovat nuorta auttaneet ja mikä on tilanne nyt. Todellisuuteen perustuvien tapausesimerkkien käyttö saattaisi auttaa nuoria hahmottamaan paremmin etsivän nuorisotyön luonteen

ja tarkoituksen, mikä vähentäisi työntekijöihin kohdistuvia epäluuloja. Luonnollisesti tällainen toimintamalli edellyttäisi nuoren lupaa käyttää hänen tarinaansa sekä hänen anonymiteettinsa säilyttämistä.

Kyselyvastauksissa ei noussut esiin etsivän nuorisotyön tunnettuuden edistämisen lisäksi muita konkreettisia kehittämiskohteita. Kaikki vastaajat eivät olleet kyselyn perusteella täysin tyytyväisiä kaikkiin etsivän työn osa-alueisiin, mutta vastauksista ei kuitenkaan käynyt ilmi, millä tavalla vastaajat haluaisivat toimintaa kehitettävän. Sen sijaan arvokasta palautetta ja inspiraatiota toimintamallien ja oman ammatillisuuden kehittämiseen tarjosivat nuorten vastaukset siitä, millainen on heidän mielestään hyvä etsivä nuorisotyöntekijä (ks. sivu 35). Vastauksissa nousi esille monia tärkeitä piirteitä ja ennen kaikkea ammatillisia ominaisuuksia, joita pidetään keskeisinä myös alaan liittyvässä kirjallisuudessa – työntekijän tulee olla luotettava, helposti lähestyttävä, nuoren mielipiteet huomioiva ja niiden mukaan toimiva, aidosti kiinnostunut, hyvät vuorovaikutustaidot omaava, suvaitsevainen ja niin edelleen. Tutkimus ei siis tällä saralla tuottanut juurikaan uutta tietoa, vaan tulokset lähinnä tukevat jo olemassa olevaa teoriaa. Aiheeseen on kuitenkin nyt paneuduttu paikkakuntakohtaisesta näkökulmasta ja on saatu selville, millaisia ammatillisia ominaisuuksia juuri kemijärveläiset etsivän nuorisotyön palveluita käyttävät nuoret pitävät tärkeinä.

Nuorten mielipiteet etsivän työntekijän tärkeimmistä ominaisuuksista ovat erityisen oleellisia sen vuoksi, että nuoren ja työntekijän välinen suhde muodostaa perustan etsivälle työlle. Etsivän työn laatua ja vaikuttavuutta voi parantaa ennen kaikkea panostamalla entistä paremmin nuoren kohtaamiseen ja asiakkuussuhteen laatuun. Etsivässä nuorisotyössä konkreettisten toimenpiteiden ja avunsaannin lisäksi on oleellista niin kyselyvastausten kuin teorian tiedonkin perusteella nuorten aito kohtaaminen, kuuntelu, vuorovaikutus ja läsnäolo. Nämä kaikki ovat asioita, jotka edesauttavat toimivan ja vahvan luottamussuhteen rakentumista. Kyselyyn vastanneet nuoret pitivät sitä, että heillä on mahdollisuus keskustella asioistaan avoimesti ja luottamuksellisesti työntekijöiden kanssa, yhtenä tärkeimpänä etsivän nuorisotyön piirteenä. Nuorille on tärkeää, että heillä on joku, jonka puoleen kääntyä aina tarpeen vaatiessa, jonka kanssa keskustella niin arkipäiväisistä kuin vaikeammistakin asioista, ja joka tukee parhaansa mukaan ja auttaa oikeiden palveluiden löytämisessä – kuitenkin niin, että nuori saa aina itse tehdä lopulliset päätökset itseään koskevista asiois-

sa. Etsivän työn asiakkailla ei välttämättä ole aiempia kokemuksia siitä, että heidät kohdataan ensisijaisesti ihmisinä eikä ongelmatapauksina, että heihin luotetaan ja että heistä välitetään aidosti. Siksi jo pelkkä kontakti nuoren ja työntekijän välillä voi olla nuorelle merkityksellinen, vaikka nuorta ei sen kautta saataisikaan etsivän nuorisotyön tavoitteiden mukaisesti kiinnittymään esimerkiksi koulutukseen tai työelämään. Joissain tapauksissa tärkeintä on tunne siitä, että joku välittää ja haluaa auttaa.

”Kiitos että tällainen etsiväjuttu on olemassa!! 😊” (V7)

LÄHTEET

- Aaltonen, Kimmo (toim.) 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- A-klinikkasäätiö 2007. Etsivä työ Euroopan syrjäytyneiden väestönsien parissa. Suuntaviivoja yhdenmukaisesti etsivän työn palveluihin 2007. A-klinikkasäätiön raporttisarja nro 58. Viitattu 25.1.2013. http://toimipaikka.a-klinikka.fi/vinkki/sites/toimipaikka.a-klinikka.fi.vinkki/files/Etsivätyö%20Euroopan%20syrjäytyneiden%20väestönsien%20parissa_0.pdf
- Allianssi ry 2010. Nuorten osallisuus. Viitattu 28.1.2013. <http://www.alli.fi/nuorten+osallisuus/>
- Allianssi ry 2012. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus. Viitattu 4.4.2013. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/1581>
- Allianssi ry 2013. Nuoren ohjaaminen etsivään nuorisotyöhön. Viitattu 11.4.2013. <http://alli.fi/binary/file/-/id/678/fid/1589/>
- Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 45. Humanistinen ammattikorkeakoulu – HUMAK, Sarja E: Yhteisjulkaisut 1/2004.
- Cederlöf, Petri 2007. Nuorisotoimet rakennemuutoksen kynnyksellä. Selvitys kunnallisen nuorisotyön asemasta ja haasteista kunta- ja palvelurakenteen uudistuksessa, sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyöstä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaalit 14.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Gretschel, Anu 2007. Nuori – Ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala ja Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 243-262.
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2012-luvun alussa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 118 Hybridit.
- Herranen, Jatta & Junttila-Vitikka Pirjo 2010. Osallisuuden vai sosiaalisuuden vahvistamista? Pääkirjoitus. Nuorisotutkimusseura ry, Nuorisotutkimus-lehti 28. vuosikerta, 3/2010, 1-2.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- Hjort, Haldis 1995. Etsivän työn psykologia. Alkuperäisteos: Det oppsökende arbetets psykologi. Universitetsforelaget AS 1988. Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry.
- Huhtajärvi, Piia. 2007. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. 446-457.

- Järvinen, Pertti & Järvinen, Annikki 2004. Tutkimustyön metodeista. Opinpajan kirja. Tampere.
- Kaartinen-Koutaniemi, Jaakko (toim.) 2012. Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat/Lasten Keskus.
- Kemijärven kaupunki 2012. Suunta huomiseen – Etsivä nuorisotyö -hankkeen raportti v. 2012.
- Kontio, Mari 2010. Moniammatillinen yhteistyö. TUKEVA-hanke, Oulun seutu. Viitattu 4.4.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/99678721-328a-49f8-b1cb-495bf4215ff8>
- Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi 2010. Mitä on syrjäytymisen vastainen työ? Teoksessa Laine, Terhi & Hyväri, Susanna & Vuokila-Oikkonen, Päivi (toim.) Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 9-25.
- LaNuti – Lapin nuorten tieto- ja neuvontapalvelu 2013. Kemijärven nuorisotiedotus. Viitattu 17.1.2012. <http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse-kunta!/Kemijarvi>
- Mehtonen, Tuija 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Pia Lundbom & Jatta Herranen (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011. 13-27.
- Mulari, Timo. Monialainen yhteistyö – Kuinka luoda yhteistyöverkostoja ja käyttää niitä hyväksi. Monialaisten yhteistyöverkostojen kehittämishanke. Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. Viitattu 28.3.2013. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/678/fid/1427/>
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 21-43.
- Niskanen, Leena 2013. Etsivä nuorisotyö löytää nuoret. Etusivu – Opetus- ja kulttuuriministeriön verkkolehti. Julkaistu 17.1.2013. Viitattu 25.2.2013. <http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2013/1701/nuorisoty.html?lang=fi>
- Nuorisolaki (27.1.2006/72)
- Nuorisotakuu 2013. Mikä nuorisotakuu? Viitattu 25.2.2013. <http://www.nuorisotakuu.fi/index.phtml?s=5043>
- Nuotio, Jaakko & Oittinen, Saija 2011. Etsivä nettityö. Teoksessa Jani Merikivi, Päivi Timonen & Leena Tuuttila (toim.) Sähköä ilmassa. Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 111. Humanistinen ammattikorkeakoulu, sarja C 25. Helsingin kaupungin nuorisosiainkeskus, julkaisuja 2/2011, 59-60.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Oman kokoinen elämä. Tarinoita etsivästä nuorisotyöstä. Viitattu 26.2.2013. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisotyoen_kohteet_ja_rahoitus/etsiva_nuorisoty/liitteet/Oman_kokoinen_elama.pdf
- Opetusministeriö nuorisoyksikkö 2008. Etsivä työparitoiminta Raportointi 2/2008. Nuorten työpajatoimintaan liittyvä etsivä työ.

Ronkainen, Suvi & Karjalainen, Anne (toim.) 2008. Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Lapin yliopiston menetelmätieteiden tutkimuksia 1 Tutkimusmenetelmät.

LIITTEET

Liite 1 Kysely

Kysely etsivästä nuorisotyöstä Kemijärvellä

Hei!

Olen Humanistisen ammattikorkeakoulun Tornion kampuksen 4. vuosikurssin opiskelija ja teen opinnäytetyötä Kemijärven etsivästä nuorisotyöstä. Haluan selvittää miten etsivä nuorisotyö toimii Kemijärvellä nuorten näkökulmasta, ja siihen tarvitsen juuri Sinun apuasi!

Vastaamalla tähän kyselyyn saat antaa suoraa palautetta etsivästä nuorisotyöstä ja vaikuttaa työn kehittämiseen tulevaisuudessa. Kyselyn täyttäminen vie vain vähän aikaa ja se tehdään nimettömänä. Henkilöllisyytesi ei siis tule missään vaiheessa julki, joten voit huoletta kertoa rehellisen mielipiteesi.

Jokainen vastaus on todella tärkeä. Kiitos ajastasi! :)

- Sari Törmänen

PERUSTIEDOT

1. Sukupuoli

Nainen
 Mies

2. Ikä

3. Kuinka kauan olet käyttänyt etsivän nuorisotyön palveluita?

0-3 kk
 4-6 kk
 7-9 kk
 10-12 kk
 yli 12 kk

4. Olitko kuullut etsivästä nuorisotyöstä ennen asiakkuuttasi?

Kyllä
 En

5. Mitä kautta olet saanut tietoa etsivästä nuorisotyöstä? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

Koulusta (opettajilta, opolta, kuraattorilta)
 Internetistä (esim. Facebook)
 Nuorisotiloilta
 Etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä
 Kavereilta
 Vanhemmilta
 Sukulaisilta
 Muualta, mistä?

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

6. Mitä olet käytännössä tehnyt etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa?

7. Mitkä seuraavista ovat sinulle tärkeitä asioita etsivässä nuorisotyössä? (Voit valita useamman vaihtoehdon.)

- Saan keskustella asiostani avoimesti ja luottamuksellisesti.
- Saan olla yhteydessä etsiviin aina tarpeen vaatiessa.
- Saan päättää itse omista asioistani.
- Saan tukea koulunkäyntiini.
- Saan tukea arjesta selviytymiseen.
- Saan tarpeellista tietoa muista palveluista.
- Saan apua koulutuspaikan/työharjoittelupaikan/työpaikan hakemiseen.
- Saan apua virastoissa asiointiin ja lomakkeiden täyttämiseen.
- Jotain muuta, mitä?

8. Vastaa väittämiin valitsemalla mielipidettäsi eniten vastaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Olen tyytyväinen etsivän nuorisotyön palveluihin.	☐	☐	☐	☐	☐
Olen saanut etsiviltä työntekijöiltä tarvitsemaani apua.	☐	☐	☐	☐	☐
Etsivän nuorisotyön puoleen on helppo kääntyä.	☐	☐	☐	☐	☐
Saan itse vaikuttaa siihen, mitä etsivät nuorisotyöntekijät kanssani tekevät.	☐	☐	☐	☐	☐
Etsivästä nuorisotyöstä löytää helposti tietoa.	☐	☐	☐	☐	☐
Voisin suositella etsivää nuorisotyötä kavereille.	☐	☐	☐	☐	☐

9. Miten etsivän nuorisotyön pitäisi muuttua tai kehittyä, jotta olisit samaa mieltä väittämien kanssa?

ETSIVÄ NUORISOTYÖNTEKIJÄ

10. Vastaa väittämiin valitsemalla mielipidettäsi eniten vastaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Etsivät työntekijät ovat helposti lähestyttäviä.	☐	☐	☐	☐	☐
Voin luottaa etsiviin työntekijöihin.	☐	☐	☐	☐	☐
Voin puhua etsivien kanssa avoimesti.	☐	☐	☐	☐	☐
Etsivien kanssa on helppo tehdä yhteistyötä.	☐	☐	☐	☐	☐
Saan etsiviltä tarpeeksi tukea.	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että etsivät ovat oikeasti kiinnostuneita asiostani.	☐	☐	☐	☐	☐

11. Miten etsivien työntekijöiden pitäisi muuttaa toimintatapojaan, jotta olisit samaa mieltä väittämien kanssa?

12. Kerro omin sanoin millainen on hyvä etsivä nuorisotyöntekijä.

ETSIVÄ NUORISOTYÖ FACEBOOKISSA

Kemijärven etsivällä nuorisotyöllä on Facebookissa oma profiili, Kempan Raiteilla.

13. Oletko Kempan Raiteilla -profiilin kaveri Facebookissa?

- Kyllä
 En

14. Jutteletko etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa Facebookin kautta?

- Kyllä, usein
 Kyllä, joskus
 En

15. Onko Kempan Raiteilla -profiili mielestäsi tarpeellinen?

- Kyllä, miksi?
 Ei, miksi ei?

16. Voisiko Facebookia tai jotain muuta Internet-palvelua mielestäsi hyödyntää Kemijärven etsivässä työssä entistä enemmän, miten?

VAPAA SANA

17. Jos sinulla on vielä jotain sanottavaa aiheesta, niin voit kirjoittaa kommentisi tähän. Voit esimerkiksi antaa palautetta tai kehitysideoita etsiville nuorisotyöntekijöille tai vaikkapa kertoa tarkemmin omista kokemuksistasi etsivän nuorisotyön piirissä. Sana on vapaa!

Tallenna vastauksesi klikkaamalla Lähetä-painiketta.

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Lähetä

